VITA
JOHANNIS GERSONIS,
Academiæ Parisiensis Cancellarii, Regii in Constantiensi Concilio Legati.

QUi ex virtute literaria ac religionis zelo parem cum Rege suo *Christianissimi* characterem est indeptus, immortale posteris & raræ eruditionis & ardentis pietatis reliquit exemplum.

Gallia ortum dedit, Gallia virtutem docuit, Gallia honores conciliavit, sed & Gallia eum dignitate tandem omni iterum exuit, nec vitam longiorem concessura, nisi divina manus cavisset.

Natus Gerson in *Campania* (*a*), in vico cognomine (*b*), diœceseos Remensis, parentibus usus *Arnulpho Charlierio Gersono* ac *Elisabetha* (*c*). Cui igitur ex patre *Johannis Charlierii* aut *Carlerii* nomen erat, ex patria quoque cognomen *Gersonis* tandem impetravit. Ex quo *nomine* solatium sæpe quæsivit, postquam variis vitæ turbinibus jactatus, sibi in hac vita commorandi spatium nullum datum, sed *peregrini* se uti jure meminit, alludens ad nomen in gente Judaica celebre, *Gersom* aut *Gerson*, *Exod.* 2, 22. *Num.* 3, 17. Ita opusculum suum, quod inscripsit *Testamentum peregrini*, sic est orsus: *Patria.* *Parentes.* *Nomen.*

Gratia cui nomen confert insigne *Johannes*,
Advena cognomen *Gerson* habere dedit.

Et in epistola ad fratrem, data Constantiæ 1416. Cal. Jan.

Gratia nomen ei, cognomen & *advena* fecit.

Videtur autem in Academia Parisiensi hic ejus character primum invaluisse, sive à Professorum arbitrio sive Commilitonum consvetudine. Illis quippe seculis character ex patria derivatus proprium familiæ nomen, si quod etiam esset, in doctorum cœtu plerumque extingvebat. Ita *Johannes de Gerson*, aut absolute *Gerson*, toto jam fertur orbe.

Familiam si non invenit in parentibus claram, literis insignem, ipse tandem sua virtute reddidit spectabilem, indeptus quoque in fratribus fortunam literis aptam.

Parens

(*a*) Quod in *Epitaphio Gersonis* ab obitu ejus notatum his verbis:
Hunc Campanus ager Gallus dat.

(*b*) Hoc memorant Scriptores plerique. Quod si verum, parens ejus etiam in illo oppido fuerit natus, cui Gerson noster idem nomen tribuit, Patri, inquit, *Gerson origo fuit.*

(*c*) Parentes hos suos ipse notavit Gerson, ita canens:
Nostri sint generis quæ monumenta, vides.
Arnulpho Charlier, cui nupsit *Elisabeth* olim,
Gerson origo fuit, *advena* voce sonans.

(*d*) Nu-

Fratres. Parens quippe (*d*), amore optimarum literarum ac religionis ſtudio, quatuor filios ſtudiis ſacris mancipavit, qui celebre indepti nomen. Ut & virtus filiorum familiæ dignitatem vel pararet vel auge-

(*d*) Numeroſa prole beatus pater, *quinque* vidit *filios*, & *ſeptem filias*. Ex quibus filiis *Petrus* minorennis diem obiit, & *una* duntaxat *filia* viro nupta. Ceteri filii atque filiæ, religioſæ vitæ atque ordinibus ſacris ſanctoque cœlibatui ſeſe dediderunt. In quibus culmen dignitatis & religionis famam ampliſſimam attigit primogenitus, noſter *Johannes Gerſon*.

Totam hanc familiam metro Noſter complexus eſt ſequenti:

Dotavit Deus hos [Arnulphum & Eliſabetham] biſſena prole: Puellæ
Septenæ numero, quinque fuere mares.
Primus theologus, monachi tres, mortuus alter
Infans, & nupſit filia ſola viro.
Fratrem *Petre* rapit te mors, & te ſoror *Agnes*,
Infantes. Vivit purus uterque Deo.
Ægra *Sabina* ſoror vivens mala ſuſtinuiſti
Jugiter, hinc moriens reddita dona capis.
Chara ſoror *Raulina* vale, quæ commeruiſti
Conſors eſſe Jesu, cujus eras famula.
Hoſpita pauperibus & myſtica Martha fuiſti:
Te vocat inde Jesus: Tu benedicta veni.
Tempora compleſti conſummatus cito multa,
Frater, cordis amor, tu *NICOLAE*, mel.
Cœlos credo equidem tu Cœleſtinus adiſti:
Cœlica ſemper amans, dum *peregrinus* eras.

Fratris ſui *Nicolai*, *ordinis Cœleſtinorum Monachi*, aſperrimam in Cœnobio ſuo conditionem, qui à ceteris Monachis ſociis duriſſime haberetur, ut lacrymis conſumendus videretur, præ impenſo amore erga illum fraterno, ægerrimo tulit animo. Indeque literis molliſſimis, precibus & interceſſionibus urgentiſſimis, Cœnobii patres exoravit, qui hujus ſui Nicolai de Gerſon miſererentur, ne moli ſuccumberet. Humaniſſimis quoque literulis animum ipſi huic fratri addidit, qui animum non deſponderet, ſed patienter inter quotidiana ſtudia ferret ſevera jejunia, vigilias pene immodicas, cantus & longæ orationis vocalis permoleſta exercitia, corpus vehementer exhaurientia, lecti duritiem, & ſimilia. In memoriam inter alia illi revocavit matris pia vota & continuas fere lacrymas de eo, antequam eſſet conceptus & dum educatus, prorſus ad exemplum Hannæ, Samuelem à Deo exorantis, Deoque conſecrantis. Obitum hujus ſui Germani fratris inſigni epigrammate, germano ſuo *Johanni*, *Monacho* S. Remigii Remenſis, inſcripto, ornavit, ex quo & ſpiritus noſtri Gerſonis, & præclara fratrum horum ſororumque concordia elucet. Inter alia eleganter ſcribit:

Monice, cur quereris fratrem tibi morte periſſe?
An tua ſit prudens iſta querela vide.
Spiritus aſtra petit, linquens miſerabile corpus,
Carcere ceu tetro carne ſolutus abit.
Cujus erat regimen, grandis labor, aſper, amarus,
Blanditiis fallens, excrucians ſtimulis.
Aſſiduus conflictus ineſt, victoria rara:
Audi, quod lingvam nemo domare poteſt,

Quid

augeret. Primogenitus, noſter *Johannes Gerſon*, Theologus ac Profeſſor Academiæ factus. Alter noſtri *Gerſonis* frater, *Johannes de Gerſon, ordinis Cœleſtinorum Monachus*, Lugduni *Prior* inclaruit, tertius fuit *Nicolaus* ejusdem ordinis, quartus itidem monachus. *Fratres Gerſonis Monachi doctiſſimi.*

Quid faciant aures, oculi? Quid membra pudoris?
Quidve manus, gula, cor? Vis quid ad ora petit?
Bruta ſub imperium videas deſcendere freni:
Nauta gubernandi dirigit arte rates.
Et rigida cervice caro ſua frena remordens
Se rapit, & Dominum dejicit excutiens.
Opprime mille modis, ſurget tamen usque rebellis,
Nemoque perfecte ſuppeditabit eam.
Intro ſemper ineſt membrorum dira tyrannis,
Fomentum ſceleris, omnis origo mali.
Allicit illecebris, acres exaggerat iras,
Miſcet triſtitias, gaudia, ſpemque, metum.
Plurima lis, pax nulla diu, ſecuraque nunquam.
I nunc & tale plangito mancipium.
Mancipium, quod obeſt animæ, quod ſarcina dura,
Quam crebro ſtimulis exagitare ſtudet.
Congaude potius prægrandi falce levato
Spiritui fratris, Monice, ſi ſapias.
Dices: Quis novit, quod ſpiritus alta petivit,
Vel baratri, procul hoc! corruit in puteum?
Aut medio poſitum num purgatorius ignis
Exurat, ſcoriam purificans ſcelerum?
Certum te faciat vitæ reſpectus honeſtæ:
Inde ſalutis ſpem concipe, te recreans.
Collige vel firmum ſolamen in hac ratione,
Lucenti ſpeculo quam docet alma fides.
Omnis in hac vita peregrinans tendit ad illam
Cœleſtis patriæ perpetuam requiem.
Scis, quam gaudendum, quanto plauſu jubilandum,
Tali dum requie perfruitur moriens.
Si purgandus adhuc retinetur, lætificeris,
Præmia cœlorum quod ſibi certa manent.
Nil ultra peccare poteſt, nullo diſcrimine vitam
Perdere cœleſtem, fine ſuo ſtabilis.
Judicio domini juſto ſi forte, quod abſit,
Perditus eſt, cur fles? Fletus inaniter eſt.
Cor tenerum forſan, pietas, naturave pungit:
Rumpi conſvetæ fœdus amicitiæ:
Bos & jumentum juga ſe ſocialia plangunt
Perdere, nonne magis eſt ſocialis homo?
Te minus hinc miror *Raulinam* flere *ſororem*,
Aſſiduis quæ te fovit in obſequiis.
Ejice triſtitiam ſeculi, cauſat quia mortem:
Pro ſolo ſapiens crimine vita gemit.
Aſpera ſit ſors, ſit vel proſpera, nil nocet ulli
Si per peccatum deſit abuſus ei.

Nativitas fatalis.

Ceterum ſub ſudo Campaniæ cœlo ortus Noſter Anno 1363. 14. Dec. (*e*) die *Nicaſii*, quo etiam ſtatim baptismatis lavacro tinctus (*f*). Lucem vidit illo tempore, quo tenebræ in Eccleſia ingruerent, eam mox obruturæ: Ut his tenebris ſuos objiceret radios, easque ſua luce dispungeret. Quod & reapſe præſtitit. Incidit ſane in tempo-

Adde, voluntati tua ſit conformis oportet
Divinæ. Quid aget murmur in oppoſitum?
En bona mors *fratris*, carnalia vincla reſolvens,
Quo caperet cœlum liber & emeritus.
Fraternalis amor dedit hanc mortem, quia peſte
Dum fovet infectos, contagione perit.
Hac de valle Deus eduxit eum properanter,
Ulterius ne fraus hoſtica deciperet.
At variis noſtra verſatur vita periclis,
Omne repletur iter retibus & laqueis.
Tendimus ad patriam ſuſpiramusque gementes,
Quam *Raulina* ſoror, quam *Nicolaus* habet.
Hactenus hæc volui tibi, *frater*, ſcribere, quo mens
Fortis & æqua ſuam noſtra petet patriam.
Illic cernere nos, dare vivas reddere voces,
Fas erit, & quicquid cor petit, illud habet.
Oremus tandem pro defunctis, ut & ipſi
Sint memores noſtri, cum bene fiet eis.

(*e*) In *Teſtamento peregrini*, edito in ſenectute opuſculo, annos natus 65, A. 1428. *natalem* ſuum his circumſcripſit cancellis:

Scire velit ſi poſteritas quo tempore natus,
Quoque renatus ſit, calculus iſte docet:
Mille, quater centum, viginti quatuor annos,
Quatuor adjiciens, dinumera Domini.
Sitque *Decembris* lux menſis *biſeptima*, ſextus
Et ſexagenus inchoat annus ei.

(*f*) Hunc diem Nicaſii, quo natus ac renatus Gerſon, concinno carmine, Gerardo Delphini Confeſſori inſcripto celebravit ipſe, dulci Baptiſmatis memoriâ pellectus:

Pars animæ Gerarde meæ doctiſſime ſalve:
Finis & initii do monumenta mei.
Fauſta dies rutilat tibi conſecrata Nicaſi,
Et tibi virgo ſoror martyr & Eutropia.
Luce ſub hac mundo natum me, denuo natum
Fons ſacer ex utero protulit Eccleſiæ.
Annus erat domini *milleſimus*, adde *trecentos*
Sexaginta tres, tunc data vita triplex.
Ira vita prior fuit, iram *gratia* demſit,
Vivificans animam conſociansq; Deo.
Tertia vita licet eſt in ſpe, vita perennis:
Æterna vita gratia principium eſt.
Vita peregrinis, uſu rationis ab orto,
Quarta ſubeſt *operum*, quæ vehit ad patriam.
Hæc operum vita non permanet abſque ſecunda:
Gratia vivificat, nutrit & auget opus.

Quatuor

tempora luctuosissima, quæ Ecclesiæ exitium minarentur ex Pontificum litibus & extrema morum corruptione, ut & patriæ, Galliæ universæ, ex bellis civilibus ac intestinis. Quo anno Gerson natus, eodem Avinioni Pontifex *Urbanus V.* creatus. Sic orbem salutavit Gerson quindecim annis ante ferale Pontificum Gallorum atque Italorum schisma, A. 1378. ortum, non nisi in Concilio Constantiensi ope quoque Gersonis terminandum.

Infantiam sub hoc Urbano V. transegit Gerson, quippe qui octo annis & aliquot mensibus Ecclesiasticum imperium tenuit. Lenta tunc dissidiorum Pontificalium semina, *Gersono* adhuc *puero* sparsa, quando Urbanus ille, Avinionensis Pontifex, seditionibus in Italia pessulum suâ obditurus præsentiâ, in Italiam ex Gallia se contulit, inde tamen, rebus ut putabat bene compositis, in Galliam mox reversus. Similiter Brigitta inclaruit, *Gersono minorenne*, cujus, licet à morte canonizatæ, jactatas revelationes in Concilio Constantiensi haud obscure oppugnavit. *Fata Ecclesiæ in pueritia Gersonis, ejus fortuna præludentia.*

Annum agens *nonum*, A. 1371. novum Pontificem *Gregorium XI.* Avinioni creatum fuisse audivit. Quo tempore grandes Ecclesiæ mutationes, Gersono adulto mox negotium creaturæ, ingruerunt. Sedes enim Papalis ex Gallia abitum parare cœpit, vix illuc reditura absque tumultu, aut certe non sine turbis posthac in Gallia conspicienda. Quæ *puer* non animadvertit ex illa sedis mutatione pericula, vix annos juveniles supergressus cum dolore sensit.

Anno fere *ætatis decimotertio*, A. 1376. publicos accepit rumores de subito & occulto Pontificis Avinionensis ex Gallia abitu, quando præter spem atque opinionem Gallorum, Galliâ relictâ in Italiam hic commeavit, sua præsentia Italorum motus compositurus, JCti Baldi præcipue consilio, instigante quoque Episcopo quodam, qui oblique Pontificem corripuisse visus, quod Ecclesiam Ro. deseruisset, nec non instinctu feminarum religiosarum Brigittæ ac Catharinæ de Senis, revelationem venditantium.

Decimum quartum ætatis annum cum ageret Gerson, A. 1377. Gregorio XI. ex Gallia absente & Romæ jam considente, *ad Parisiensem Academiam à parentibus ablegatus est*, philosophiæ primum factus Studiosus, aut Artistarum socius in Collegio Navarrensi, ut ait Warthon. Sic promptum atque alacre *Gersonis ingenium* educationem parentum reddidit feliciorem atque faciliorem, ut ad *Academica studia* mature properare posset. *Ad Academiam Parisiensem commeavit. Philosophiæ Studiosus.*

Vix *Parisiis* albo Academico fuit inscriptus, quando *Avinionensem* illum *Pontificem*, ex Gallia in Italiam pridem delapsum,

Quatuor hinc vitas totidem dicas & amores:
Vita quadruplex est, ergo quadruplus amor.
Omnes ille meos, qui vivificavit, amores
Vendicat, ille habeat, continuetque precor.
Gratus ego primos semper complectar amores,
Qui si defuerint, quid nisi mors superest?

Tristia Ecclesiæ fata primis annis Academicis.

Romæ obiisse accepit A. 1376. Qui annus tristissimis in Ecclesia & republica motibus ansam dedit, quibus componendis Gersonis tandem consilia admota. Ex Professorum Parisiensium aliorumque doctorum virorum discursibus ac scriptis *auguria miseriæ publicæ imminentis* intellexit omnino Noster. Maxime, cum ad Parisienses fama perferret artes armorumque præsidia, quibus *Bartholomæus Archi-Episcopus Barensis Romæ Pontifex* creatus, *Urbanus VI.* dictus. Qui rumor ut *Parisiensium Academiam* Gallorumque curiam vehementer commovit, ita & *Gersonem Studiosum* attendere jussit. Accessere mox eodem anno nova Pontificalis sedis fata, cum alter in Gallia quoque *novus* iterum *Pontifex Avinionensis*, Cardinalis *Robertus Gebennensis*, crearetur, *Clemens VII.* appellatus. Cujus in vicinia Pontificis facta atque fata observavit *juvenis* noster *Gerson*, in Parisiensi Academia literis incumbens. Attentionemque Gersonis præcipue pararunt Theologorum in Academia isthac mox edita de hoc schismate scripta publica, *Petri* inprimis *de Alliaco*, Doctoris Theologiæ, & *Henrici de Hassia*, Theologiæ Licentiati & Academiæ Vice-Cancellarii, Professorum Parisiensium celebrium. Quorum ille, cum ab exordio nascentis Pontificum illorum dissensionis, Academia Parisiensis, solenni habita deliberatione, communi sententia Concilium generale convocandum statuisset, hanc Academiæ conclusionem coram Ludovico Duce Andegavensi, in Francia tunc regente, publice proposuit A. 1381. Eandemque laudatus *Henricus de Hassia*, Parisiis tunc adhuc degens, scriptis confirmavit. Ignorare non poterat Gerson ardua hæc *Academiæ consilia*, publicis Professorum libris patefacta, qui *quinquennio* in Academia jam vixerat, *octodecim* jam *annos natus*.

Theologica studia excoluit.

Profecit, quando Anno sequenti 1382. cum *sexennium* fere *studiis humanioribus* impendisset, philosophiæ præmia nactus, ad Theologica studia se totum composuit.

Nicol. de Clemangis Gersonis sodalis

Inter Commilitones suos *Nicolaum de Clemangiis* in Academia tunc habuit Parisiensi, elegantiorum literarum Studiosum felicissimum, diligentiâ ac fortuna *Gersonis æmulum*, postea per omnem vitam carissimum & literarum commercio conjunctissimum.

Gerson Collegia habuit philosophica.

Quod si Clemangius tunc *Gersonis doctrinâ* usus, uti sunt qui memorant, quod colligi quoque posse videtur ex Epistolis Clemangii ad Gersonem postea datis, in quibus *Gersonem* appellat suum *Præceptorem dilectum*: Præivisse Clemangio Gersonem in honoribus impetrandis fit verosimile. Etsi passibus haud longis. Sane quando *Gerson* Professoris Theologi munere functus A. 1392. *Clemangius* munere ambulatorio Academiæ Rector anno statim sequenti A. 1393. fuit creatus, ut dignitatis Academicæ pares tandem gradus nacti sint dicendi.

Theologos audivit clarissimos.

Petrum de Aliaco, *Ægidium Campanensem*, celeberrimos Theologos Professores integro Gerson audivit decennio.

His annis, publicis exercitiis Academicis ita jam inclarescere cœpit, ut *orationes publicas* latinas haberet in Consensu Professorum coram tota A-

ta Academia frequentes. Quales superſunt A. 1388. ab illo ſolenniter dictæ, cum *annum ageret vigeſimum quintum.* Quæ uti ingenii præſtantiam arguunt, inſignem quoque humaniorum literarum culturam nunciant. Præter ſacra dicta non inſcite applicata, ſelectis Ovidii, Virgilii, Terentii, Horatii, Senecæ utriusque, Perſii, Ciceronis, aliorumque ſententiis, elegantiam orationibus ſingularem conciliare, pondusque haud vulgare addere didicerat. *Orationes in Academia habuit elegantes.*

Vidit A. 1689. in Academia *Cancellarium* creari *Petrum de Alliaco*, Doctorem ac Profeſſorem Theologiæ clariſſimum, præceptorem ſuum, ſucceſſoremque in hoc officio conſtitui *Johannis de Calore, Cancellarii* antea *Academiæ* iſtius, cujus *Vice-Cancellarius* fuerat *Henricus de Haſſia*, Pariſienſis adhuc Theologus. Spectavit hæc Gerſon, neſcius, idem grave munus intra octennium, abeunte ex Academia hoc Cancellario, ſibi ſuisque humeris iri impoſitum. *Celebritates Academicas attente obſervavit.*

Affulſit quadriennio abhinc, A. 1392. *Gerſono nondum triginta annos nato*, fortuna ſerenior, quando *Theologiæ Profeſſorem* ſe conſtitutum, altioribus ſtudiis adſtrictum ſed & difficilioribus laboribus deſtinatum animadverteret. Quo tempore, ſi non maturius, *Doctoris Theologiæ* characterem quoque indeptus. *Prof. Theologiæ factus & Doctor.*

Expertus *in principio* ſtatim *hujus ſui muneris* initia conſiliorum publicorum in Gallia ceptorum, de diſſidiis Pontificum componendis, quæ in Concilio Conſtantienſi finem tandem ſortita. Quandoquidem duo religioſi Carthuſiani Romam petentes, *Bonifacium IX.* exhortati ad pacem parandam, literas ab eo impetrarunt ad Regem Galliæ Carolum VI. quibus exoraretur ad pacis Eccleſiaſticæ ſtudium ſuſcipiendum litesque componendas. Quod *Clementi Avinionenſi Pontifici* adeo moleſtum fuit, ut Carthuſiani hi à Clemente fuiſſent capti & plexi, niſi Rex eos ſervaſſet. Compulſus interim hoc pacto Clemens ad Regem ſuos quoque mittere legatos, perque eos offerre ſchiſmatis tollendi ſtudium, fictum licet atque ſimulatum. In regno mox publica ſcripta hoc de ſcopo edita, & orationes multæ hoc negotium concernentes habitæ. Quin & in templis ſacra huc compoſita. Vidit hæc Gerſon, ex animo gaviſus. *Fata Eccleſiæ expertus difficilia in principio ſtatim ſua profeſſionis Theologicæ.*

Mox A. 1393. *Petrum de Luna* Cardinalem, à Clemente ablegatum, proximo anno futurum Pontificem, Pariſiis conſpexit & audivit. *Pariſienſis* igitur *Academia*, cujus tunc Rector *Clemangius*, Cancellarius *Petrus de Alliaco*, & inter plures Theologos noſter *Gerſon*, legatione ad Regem miſſa *unionem Eccleſiæ*, ſic dictam, commendarunt: Epiſtolâ à Rectore Clemangio eleganti ſcripta, & Regi, cui prælecta, perchârâ, quam ſupra Parte II. fol. 4. exhibuimus. Huic fini publicæ mox proceſſiones *Pariſiis* inſtitutæ: Colloquia inter Petrum de Luna Legatum Papalem & *Univerſitatem* frequentia habita, quæ in acerbiora etiam utrinque deſinerent verba. Quam *viam ceſſionis* optimam ad tranquillitatem Eccleſiaſticam obtinendam judicaverant *Academici*, eam conſtanter urgebat *Academia Pariſienſis.* Neque *Petrus de Alliaco*, Cancellarius, neque *Ægidius Campanenſis*, Doctores Theo-

logi, Gerſonis Collegæ, à Clemente invitati, quibuscum hac de re Avinioni conſuleret, advenere, injuriam ſibi à Papa inferendam veriti. Clemens indignisſime ferens hanc *Academiæ* ſententiam affectionemq; ſibi adverſantem, deſertis conſultationibus cum Academia ineundis ad magnates ſe contulit, auro eos ſi non ore ad obſequium ſuum pertracturus, *Academiæque Pariſienſi* omnia pericula atque incommoda publice ac palam minitatus. Avertiſſerque fere animum Regis ab Academia, niſi hæc bonæ cauſæ memor, fuiſſet aperte coram Senatu Regio obteſtata, niſi res ſuccederet exoptata, ſe Academicas functiones omnes Eccleſiaſticaque ſua munera depoſituros: Dediſſentq; mox penetrantes & graves literas ad ipſum Clementem, ad vota eum vel pellecturi vel compulſuri. Ita Gerſon, cum ceteris Profeſſoribus, tantisper docere deſiit, donec vota Academiæ à Rege implerentur.

Communia Academiæ pericula ſubiit.

Cum hæc in Gallia agerentur, & *Academia Pariſienſis* maximo ardore cum Clemente contenderet *de tranquillitate Eccleſiæ*, vix ægritudinem triduo perſentiſcens, apoplexia extinctus eſt *Clemens* Avinioni, A. 1394. Menſe Septembri. Atque ita cum ceteris Academicis Profeſſoribus & Gerſon noſter magnorum motuum Eccleſiacorum non finem, ſed exordia, vel primum impetum perſenſerat, frequentisſimis Academicis conſultationibus præſens, ſuamque ſymbolam addens, communia pericula ſubiturus.

Crevere cum annis Gerſonis *labores* ac *honores*, ſed & *pericula*. Quod enim vix ceptum erat, difficile & intricatum cum Pontificibus negotium, Gerſonis humeris tandem incubuit pene totum, quod ad Conſtantienſis tandem Concilii definitionem deferre cogebatur vel ſolus vel præcipuus. Tertio igitur Profeſſionis ſuæ Theologicæ anno, 1394. defuncto Clemente, Academiæ Pariſienſis ſollicitudo aucta, quæ literis Regem obſecraret, qui novi Pontificis electionem impediret, donec ſtatutum eſſet, quo ad tranquillitatem Eccleſiæ perveniri poſſet, quodque *via ceſſionis* aptisſima exiſteret. Impetravitque à Rege libertatem ad reliquas Academias hac de re ſcribendi & eas in conſortium trahendi. Scripſit etiam Rex ex voto Academiæ ad Cardinales Avinionenſes. Qui literas regias acceptas non quidem ſolvendas ac legendas rati, electioni tamen inſtanti præmiſerunt *conventionis formulam*, quod quisquis eligeretur Papa, paratus ſemper foret cedere Papatui, quoties tranquillitas id poſtulare videretur Eccleſiæ. Ex quo ſtatim *Petrus de Luna* electus Papa. Qui pro ſua calliditate literis datis & per legatos pollicitus Regi indefeſſum deſideratæ tranquillitatis Eccleſiaſticæ ſtudium, quibuscunque vellet modis. Quod Regi & *Pariſienſi Academiæ* placuit, qui confiderent, ſincero hæc dicta animo. Unde *Academia* ad novum hunc Pontificem Avinionenſem ſuos miſit legatos literis inſtructos, quibus admonererur ſui officii. Quibus ex voto callidus reſpondit ac annuit Benedictus. Adeo, ut paulo poſt Rex *Petrum de Alliaco*, ſuum Eleemoſynarium ac Confeſſionarium, Academiæque Profeſſorem ac Cancellarium, ſeorſim ablegaret ad Bene-

Longis Academiæ Conſiliis de motib9 Eccleſiæ componendis interfuit.

Benedictum. Cui, quod Academiæ reſponderat Benedictus, itidem ſignificavit, ſe facillimum futurum in pace promovenda. Fraudem licet ſubolfacerent in regno plures. Multis dein ſolenniſſimisque congregationibus & Primatum regni & Theologorum, Rex continuavit hæc conſilia, *viamque ceſſionis* urſit: Legationibus etiam variis ad Benedictum continuatis.

Donec A. ſequente 1395. tot legationibus atque obteſtationibus Regis & *Academiæ* ad indignationem commotus, pro autoritate ſua pugnare inciperet Benedictus. Rege non minus atque Academia propoſitum perſequentibus. Ita ut *Academia* appellationem interponeret à Benedicto ad futurum univerſalem Papam. Quam appellationem Benedictus mox *Bulla* oppoſita in fumum redigere conatus. Has Eccleſiæ tempeſtates, jam præſentes, Gerſon non ſine animi dolore motuq; ſenſit, illis mox vehementius quaſſandus. *Certamnis Academia cũ Papa Benedicto particeps fuit.*

Poſtpoſitis ac contemtis Benedicti minis, illius machinis anno proximo 1396. *Pariſienſis Academia* novam appellationem objecit. Quam Benedictus *Excommunicatione* ſtatim frangere laboravit. Neque *Academia Pariſienſis* ſuum propoſitum proſequi deſtitit, magna facta congregatione Eccleſiæ apud Maturinum Pariſiis, *viam ceſſionis* confirmans. Quem modum tranquillitatem revocandi XVII. Cardinales Avinionenſes ſuo calculo probarunt. *Onera Academiæ non fugit.*

Mox à Rege & *Academia* legati ad vicinos Reges atque Principes ablegati in Hiſpaniam, Germaniam, Hungariam. In quibus *Wenceslaus* Bohemiæ Rex ac Imperator, à Benedicto corruptus, Academiæ Pariſienſis legatos audire noluit, *Sigismundus* Hungariæ Rex Academiæ conſilia probavit & legatos audivit, quocum conſenſerunt Archi-Epiſcopus Trevirenſis, Colonienſis, Duces Bavariæ & Auſtriæ, reliquique Principes. Acceſſerunt his & Navarræ ac Arragoniæ reges. Hi omnes *viam ceſſionis*, à Pariſienſi Academia propoſitam, optimam ſtatuerunt, ſoli Angli remedium melius in *Concilii generalis* ope quærendum judicarunt.

His *Academiæ curis difficillimisque negotiis* cum eſſet cum Petro de Alliaco, Cancellario, ceterisque Theologis, *implicatus Gerſon*, fidus ac ſedulus illorum Collega: Ex iſthoc Collegio vocatus Anno 1395. *Petrus de Alliaco*, Epiſcopus Anicienſis, mox A. 1396. Cameracenſis factus, qui magno his rebus fuerat præſidio. *Fido Collega Petro de Alliaco orbatus.*

Poſtquam igitur Petrus de Alliaco Academiam & Profeſſionem reliquerat, ac Cancellarii Academici reliquaque aulica munera cum Epiſcopatu Anicienſi ac Camerarenſi permutarat, *Gerſon* dignitatem iſthanc ampliſſimam obtinuit, A. 1396. Ducis Burgundiæ gratiâ, *Cancellarius Academiæ Pariſienſis* declaratus, *annum fere ætatis trigeſimum tertium* agens, in flore ingenii ac fortunæ. *Cancellarius Academiæ factus.*

Functionibus aulicis in curia Regia admovendus erat prius Gerſon, ipſo fatente. Verùm, cum animadvertiſſet jam tum, quibus periculis hoc vitæ genus implicitum, & quod ſuus genius illi operoſo vivendi generi dispar ac diſſimilis eſſet, meditationi magis aptus: *Aulicas functiones declinavit.*

Omni

Omni modo aulicis muneribus etſi locupletioribus ſe ſubduxit, *Academicum* hoc *Cancellariæ officium* præ illis amplexus.

Muneribus Academicis recte functus.

Quo, præter *Profeſſorium munus*, illuſtri *Cancellarii Academiæ officio* atque inſigni ornatus, Academiæ commoda, Eccleſiæ tranquillitatem, Galliæ gloriam, ſtudiorum dignitatem, omni induſtria ac labore promovit Gerſon. Qui non inanem ſe impendiſſe ſtudiis operam animadverteret, calcaria ſibi ex honorum dignitate addita ſenſit ad veritatem clarius illuſtrandam ac impenſius promovendam. Uti multa præclara ingenia ex pretii atque dignæ æſtimationis defectu, vel torpeſcunt ac ſitu quaſi obſita inepta redduntur, vel tædio enervantur atque extingvuntur.

Magna autoritatis fuit.

Functus ſane Gerſon ſplendidiſſimo hoc Academiæ omnium celeberrimæ officio eâ fide, gravitate, prudentia, alacritate, atque animoſitate, ut totius Eccleſiæ vacillantis atque ad interitum vergentis ſalutem unus fere poſtea ſuſtinere, ſervare, aut reddere videretur. Hujus certe conſiliis precipue deinceps factum, quicquid fere per viginti annos ad Concilii Conſtantienſis finem usque in infanda morum corruptione & miſerabili Pontificum diſſenſione remedii in Gallorum curia & Pariſienſi Academia porro quæſitum vel admotum.

Corruptiſſimam Eccleſiæ faciem deprehidit.

Arduum hoc Cancellarii cum ſubiret munus, in Gallia Pontifex Avinionenſis Benedictus XIII. *Petrus de Luna* triennio jam Eccleſiæ habenas callide gubernaverat: Italus Pontifex *Bonifacius IX.* octennio & ultra, peſſimas *Simoniæ artes* in Eccleſia exercuerat. Sub horum regimine non quaſſata ſed diſtracta Eccleſia opem ab Imperatore Romanorum Wenceslao expetebat atque expectabat. Verum hic ſuâ majeſtate Cæſarea, quæ in componendis Eccleſiaſticorum atque ſummorum Pontificum diſſidiis, Eccleſiæque tranquillitate paranda, ex antiquisſimis temporibus pro uno ultimoque remedio habita, uti neſcivit: Etiamſi à Principibus Romani Imperii exterisque vehementer urgeretur ac tantum non compelleretur. Quapropter non ſolùm *Germani*, hujus neglecti juris auguſtiſſimi pertæſi, Wenceslao poſtea ſede moto alium Imperatorem Rupertum tandem elegerunt, ſed & *exteri* interea, *Galli* inprimis, ad Carolum VI. Gallorum Regem conſtanter confugerunt, qui infandis malis Eccleſiæ publicis, ut cœperat, mederetur. Sic res propemodum omnis, & in curiam Regis & in *Academiam Pariſienſem* continuo rediit. Hujus præcipue fuit, morbum Eccleſiæ penitius ſemper contueri, clarius depingere, deplorare, tractare, eidemque aptam medelam parare atque decenter conferre. *Clemangius*, *Gerſonis collega*, integro jam triennio, Academiæ conſilio atque juſſu Regem Galliæ A. 1393. & novum Pontificem Avinionenſem A. 1394. publicis literis hortatus fuerat, qui corruptioni Eccleſiæ motibusque publicis Pontificum metam ponerent.

Ita Pariſienſis Academia telam erat orſa: Hanc pertexere ſummee erat neceſſarium. *Cancellarius* itaque factus *Gerſon*, molem pœne omnem ſuſtinere debuit. Maxime, cum *Petrus de Alliaco* ſalutis publi-

publicæ cupidissimus, qui negotium à Rege & Academia jam cœptum, serio curaverat, Episcopus Cameracensis factus, ex Academia emigrasset, & *Nicolaus de Clemangiis*, aptissimum elegantissimumque rei illius tractandæ instrumentum, ex Academia in curiam Pontificis Avinionensis esset pellectus. Sive id fato quodam contigerit, utrumq; rebus difficillimis componendis commodissimum instrumentum, vix inchoatis subtrahi, & ex Academia avocari, sive calliditati Benedicti XIII. novi Pontificis sit hoc acceptum ferendum. Qui, cum abunde cognovisset, in ipsa sui electione, & proxime secuta Regis Gallorum legatione, cessionem à papatu à curia Regis & *Academia Parisiensi* sibi commendatam, cumque paulo post peculiarem Regis legatum *Petrum de Alliaco*, Theologum, Academiæ Parisiensis Professorem, Cancellarium, ac Regis Eleemosynarium & Confessionarium, Avinioni hoc agentem audivisset, facile intellexerit, hunc *Petrum Alliacensem* à Rege & Academia esse abstrahendum. Quod commodiori via non futurum, quàm lautiori *Episcopatus* munere oblato. Simili ratione atque consilio *Clemangius*, acer emendationis propugnator, in partes Benedicti pertrahendus visus, lauto officio *Secretarii* in curia Papali oblato. Quanquam certum sit, Benedictum in utroque egregie falsum. Quandoquidem neuter à moribus pristinis prorsus unquam recessisse deprehensus, quorum quisque pleraque Academiæ consilia, nonnullis exceptis, probaret: Etiamsi affectus in Benedictum nunquam non in utroque propenderet.

Collegas duos, difficillimi laboris socios, ex Academia avocatos dolut.

His magnorum negotiorum sociis fidisque comitibus præsentibus privatus *Gerson*, caput rei porro pertractandæ, omnes intendit nervos, ut & *Professoris* & *Cancellarii* satisfaceret officio.

Quod ergo in desideratæ pacis Ecclesiasticæ vel unionis tela texenda pergerent Galli cum vicinis regibus, *Academia Parisiensis* sua semper junxit consilia Gersono Cancellario. Donec A. 1398. obedientiam Pontifici Benedicto subtrahendam esse decerneretur, usque dum cessionis viam hic amplecteretur. Quod *subtractionis decretum* cum per vota collecta formaretur, Gerson præsens non fuit. Formatum tamen aut conclusum impugnare pertinaciter noluit. Uti ipse postea in epistola ad Ducem Aurelianensem anno 1403. ingenue est fassus.

Decretũ Galliæ contra Papam Gersono invisum.

Per Parisiensem Theologum *Ægidium Campanensem*, Gersonis Collegam, solenniter publicatum, Cardinalibus Benedicti laudatis communicatum, & ab illis probatum, ut & à vicinis Principibus exceptum. Offensus Benedictus non solùm per subtractionem Regis & regni, sed & ipsorum Cardinalium, hos capere constituerat. Verum insidiis animadversis è manibus Benedicti elapsi Cardinales, sub umbra Regis acquieverunt, à Benedicto remoti. Populus Avinionensis his motibus visis Cardinalium vestigia legens, triennio obsedit in arce Benedictum, missis à Rege militibus. Usque dum obsidione soluta pacis studium promitteret.

Prævisũ decreti difficilem eventum expertus.

Adversitates multæ in Cancellariato officio.

Ita quinquennio in tam illustri Cancellarii munere, præter conspicuum characterem nil invenerat illo tempore aliud quàm labores, invidiam, cruces, tenuissimum vitæ præsidium, non luxui nec pompæ inserviturum, sed vix vitæ frugalissime conservandæ sufficturum. Ut in tanto nominis splendore externo quàm egena fuerit res domi ex pertenui præmio, mittamus: Senserat certe statim in hoc munere curarum, tædiorum, periculorum, adversitatum, criminationum, insidiarum, illam molem, quæ parum abfuisset animum si non fregisset, concussisset tamen ac debilitasset, ni fortiter agendum meminisset. Sane cogitatio sæpius subiit, in tantis, non solùm ex officio, sed & vel maxime ex obtrectatorum atque malevolorum calliditate, molestiis, muneri huic vel oneri Cancellariatus valedicere, sive id vitio ipsi verteretur grandi, sive admirarentur alii.

Officio Cancellariatus valedicere voluit.

Brugas abiit. Causas mutati officii dedit.

Quod consilium eousque animum circa annum 1400. occupaverat, ut relicta Lutetia & Academia, *Brugas* se conferret, tranquillius & minus periculosum vitæ genus quæsiturus. Simul *causas* prægnantes, quare splendidum *Cancellariæ Parisiensis officium deserere* animus esset, consignare non intermiserat. (*g*)

Execu-

(*g*) *Ista est pars*, inquit, *angustiarum ac calamitatum in officio Cancellariæ Parisiensis, quorum consideratione & sanctissimorum Deum timentium consiliis, cedere simpliciter & gratis, fixus institui. Cogor pluribus dominis, magnis valde, qui adversissimi sunt, complacere vel obsequi. Nomina non explico, illa scientibus.* [Dux Aurelianensis, Regis Caroli VI. frater, & Dux Burgundiæ.] *Puto videtur insania, hanc perplexitatem, cum fas esset, non fugere. Siquidem indignatio Principis, mors. Et nemo potest duobus dominis servire. Cogor amicis favere, qui tamen eruere me non sufficiunt nec mea à factiosis & fortissimis hominibus, qui omnia calumniantur quæ ago, imò & verba mea tota adversus me execrantur. Hæc idcirco persecutio plus personalis est quàm altera. Quo casu licet & expedit secedere, & vincere in bono malum. Ne obnitendo frustra ego ruinæ magnæ cum amicis involvar. Hoc docere possunt ea, quæ noviter contigerunt. Christi similiter & Pauli exempla atque documenta id suadent. Nam hoc casu pastorum fugere non fugere est. Cogor importunissimis imò nimis gravibus obniti vel peccare: melius autem est incidere in Dei manus quam hominum, cum possunt declinari: Ne amans periculum pereat in illo. Cogor ad liberationem aliorum, vel pro consuetudine temporis, ignaros scientia & pernitiosos moribus promovere, & quandoque sufficientioribus præponere. Cum tamen dicat sapiens: Noli velle fieri judex, nisi virtute valeas perrumpere iniquitates. Cogor importunissimis hominibus & diversorum morum à meis respondere & obsequi, eis conjungi familiaritate, aut incivilis judicabor, & ero proximus periculo, quia gaudere oportet cum gaudentibus. Cogor assidue rumores audire, quæ illic continuo perstrepunt, quibus animæ quies omnis eripitur, & in multiloquiis hujusmodi peccatum non deesse, ac spiritualiter congregata per hoc dilabi statim, cognitum est. Cogor laborare pro curiosis sermonibus, quibus absque ædificationis fructu maxima temporis pars absumitur. Et mihi convenit illud: Stulto labore consumeris. Cogor rursus curiæ fluctibus etsi non semper immergi, vel ingratus judicabor. A quibus ut emigrarem sola fuit hæc occasio Cancellariam postulandi. Et contulit hoc Deus: Aliter tamen quam sperabam. Cur non igitur habito fine*

cessa-

Executus etiam constanter hoc consilium fuisset Gerson, nisi Ducis Burgundiæ, à quo fortunam erat nactus, voluntate atque jussu fuisset retractus ac retentus. Cui ægre obsecutus, onus impositum animo præsenti porro sustinuit, dum Collegio interfuit. Haud raro tamen consilii recordatio animum ab æmulis lacessitum iterum vellicavit, seque à Duce Burgundiæ retentum doluit. (*h*) Retra-

A Duce Burgundia ad Academiā & Cancellariatum retractus.

cessat motus? Cogor inter hæc & similia, missas & orationes omittere, vel irrecollectus dicere. In quibus tamen fructus est uberior, si bene fiant, quam in graduum tali quali distributione. Ubi tam parvus, utinam non sæpe pernitiosus, Ecclesiæ fructus. Mores intima cernentibus linquo. Ubi locum habet illud Apostoli: Nemini cito manus imposueris, neque communicaveris peccatis alienis. Cogor etiam in temporali vita quasi mendicare & despectus vivere: Cum mediocritas aurea, non amara paupertas, sit tutissima, secundum exigentiam status: Cum alibi (Brugis) *abundanter habeam, & menagium jam providerim, quod cum detrimento magno oporteret relinquendo dissipare, & cum grammaticulis & pueris vivere. Cogor pro vivendo Decanatum tenere, ubi proficere verbis & exemplis sum adstrictus. Et tamen si non resideam in Cancellaria, [sciunt omnes esse juramentum] quale murmur, quale detrimentum? & qualiter jure vocabor monstrum biceps? ambitionis insuper, imo dejerationis exemplum putabor. Cogor liti pro adjuncto beneficio vel cedere cum irrisione & damno, vel cum fortissimo & insuperabili hoste in æternum dimicare. Quod à moribus meis abhorret maxime, & insonat illud auribus meis: Cur non magis injuriam patimini? Cogor ad præbendam noviter anhelare, me quoque & amicos meos huic novæ curæ subjicere. Ubi quanta spes provisionis sit, mores hodierni docere facile possunt. Et profecto hoc quærere non obligor, nec ex altera parte improvisus stipendiis propriis laborare, neq; hunc* (Brugas) *deserere locum, ubi absq; honore saltem periculoso vacare mihimet possum, & hæc omnia quæ præmittuntur & sequuntur scandala declinare. Quod si scandala post hanc resignationem, ut amici minantur, contingant, profecto & venient eadem vel majora, si non divisio ulla. Malo in alio, sub alio, & pro alio, quàm in me & sub me fieri. Et notetur illud Salustii: Frustra niti, & fatigando non nisi odium quærere, extremæ dementiæ est. Cogor multitudinem insequi ad agendum, quod non placet aut licet, vel ut hostis ac suspectus ambitione haberi. Nec hoc dissimulare aut fugere seu tacere sufficit, nisi patenter clamavero. Cum tamen scriptum sit: Non insequeris multitudinem ad faciendum malum. Cogor pernitiosa dogmata, qualia jam seminata sunt ab aliquibus, vel tacere contra conscientiam, vel cum summo mei imo veritatis periculo illa per revocationes corrigere, & non potius confirmare faventes dicentibus: Permiserint. Ubi autem malitia prævalet, habitandum non esse suadet Plato. Et illic Ezechielis & Jeremiæ de gemendo valet consilium. Cogor linguas omnes malevolas tanquam signum ad sagittam perpeti, quæ tamen intolerabiliter sæviunt & penetrant. Sciunt experti, quantum denique non in verbis solum sed in vita, propter cohærentiam quandam hic innominatam sit discrimen, agnoscunt. Quo pacto denique redimendum tempus sit vident. Quoniam dies mali sunt, imo super modum periculosissimi, & seditionum seminibus undique repleti. Arx Sion occupata sit in laqueum ipsi Hierusalem. Felix porro, è tali naufragio non sine beneficio si vel nudus enataverit, &c.*

(h) *Si absque ulla fictione cum laboribus plurimis & expensis,* scribit, *olim jam conatus sum debiles humeros meos, & fragilitatis suæ conscios subducere oneri tanto Cancellariæ Parisiensis, & in alium gradum* (Brugis) *transferre: Nihilominus inegressibili quodam labyrintho circumactus, quasi posuerim pedes meos in rete, & in maculis*

Retracto Pariſios Gerſono in *Academiam Pariſienſem*, Profeſſores diſſentire de *ſubtractione Benedicto facta* cœperunt, aliis eam tenendam ac tuendam ratis, aliis eam abolendam ac Benedictum reſtituendum opinantibus. Quæ ſane res & Gerſono Cancellario negotium haud leve faceſſivit. Maxime, cum ipſe Gerſon ejus eſſet ſententiæ: Poſtquam Benedictus *viam ceſſionis*, ceteraque media *pro pace ac reformatione Eccleſiæ*, admiſiſſe diceretur, decretum iſtud ſubtractionis eſſe abolendum, reſtituendumque Benedictum. Id quod, (ut *ad Ducem Aurelianenſem* mox ſcripſit,) *cum odiis & diſcriminibus non modicis* factum.

Nova pericula Gerſonis ex publicis Academiæ negotiis.

Quæ ſane cauſa fuit, cur eo tempore, anno 1403. duro ad Benedictum legationis onere premeretur. Quippe quod *non tam miſſus quam coactus legatus* (ut ipſe de ſe memorat in epiſtola ad Ducem Aurelianenſem) nomine Academiæ Pariſienſis de ſuperiori iſthoc unionis negotio cum Benedicto agere juſſus eſſet. Quod onus cum detrectare non poſſet, Academiæ obligatus, primum *Tarasconæ*, deinde eodem hoc anno *Maſſiliæ* coram Benedicto, præſente Duce Aurelianenſi, longos ſermones habuit, quibus ad unionem *viamq; ceſſionis* Benedictum pertraheret. Quæ Gerſonis legatio uti per ſe tædioſiſſima atq; periculoſiſſima, ita & eo nomine permoleſta facta, quod exiſterent malevoli, Gerſonis æmuli, qui orationes ejus perſtringerent contumelioſe. Quibus occultis ſuſurris atque contumeliis obviam ivit epiſtolâ ad Petrum de Alliaco, Epiſcopum Cameracenſem. Qua ſeſe decenter purgat, & æmulorum fraudes ac in pervertendis verbis inſidias notat. *Experior*, inquit, *veram eſſe Comici ſententiam: Nihil eſſe, quin male narrando posſit deteriorari. Hanc ego eſſe unam ex maximis difficultatibus æſtimo, quæ reddunt officium prædicationis oneroſiſſimum. Quas difficultates atque diſcrimina Gregorius & Chryſoſtomus, quilibet in ſuo Paſtorali & Auguſtinus l. 4. de Doctr. Chriſtiana, copioſisſime enarraverunt. Fit enim plerumque (loquor centies expertus) ut præſentes in ſermone aliquo non ſolum depravent bene dicta, ſed ea, quæ nullo modo dicta ſunt conſtanter affirment pro prolatis. Stultorum quidem infinitus eſt numerus, eſt tamen ſapientis aſſertio: Stultus non capit verba prudentiæ, niſi ea dixeris quæ verſantur in corde ſuo. Verum quoque eſt dictum Apuleji: Multos eſſe, qui ſolis auribus corporis philoſophentur, intellectum verò vel nullum habeant, vel illum varient pro varietate paſſio-*

Legatus ad Pontificem Benedictum XIII.

Legationis illius moleſtiæ.

Novas contumeliarum inſidias expertus.

---

culis ejus ambulem: Confuſus ſum ab expectatione, ſentioque illud Terentianum: Quod non licet hominem ſæpe eſſe ut vult. Mandatus ſum quippe ab illo, cui poſt Deum me & omnes operas meas debeo; [Dominum meum, Dominum Burgundum loquor] Cujus utinam aliud circa me & pro me modeſtius, humilius, ſalubriusque conſilium extitiſſet. Ignoſcat Deus id ipſum conſulentibus. Iham obediens. Sed impedivit iter meum, qui olim aſinæ Bileam obſtitit, & interim ab executione officii Cancellariæ, me ſponteneum illud etiam prorſus deſerere paratum, tamen illud pro obedientia exequi volentem, ſuſpendit.

passionum & affectionum, quemadmodum in sonitu campanarum sumimus argumentum, &c.

Ceterum hæc fata Benedictum tandem compulerunt, ut anno 1404. animum applicaret ad rem cum Romano Pontifice Bonifacio tractandam, diffidiaq; componenda. Quod lætum Academiæ Parisiensi nuntium, Gersono quoq; animum reddidit. *Bonifacius* verò hoc nuntio audito perterritus subito expiravit, ac *Innocentio VII.* mox locum dedit.

Rex & *Parisiensis Academia* ad novum illum Innocentium æque ac Benedictum proximis his annis legatos sæpius miserunt, ad unionem utrumque invitaturos. Inter hæc anno 1406. multis colloquiis habitis, in publico concilio Gallico, præsente Rege, Benedicti partes (forte affectu beneficiis superioribus moto) tueri visus Petrus de Alliaco Episcopus Cameracensis: Academiæ Parisiensis Professoribus Concilii Generalis autoritatem supra Papam urgentibus, Conciliique talis necessitatem probantibus ad reformandam Ecclesiam in capite & in membris.

Electo A. 1406. novo Romæ Pontifice *Gregorio XII.* à Rege & *Academia Parisiensi* pristinum quærendæ pacis studium ardentissime continuatum, Legatione spectabili ad Benedictum & Gregorium instructa. In qua & *Petrus de Alliaco*, Episcopus Cameracensis, & noster *Gerson*, Theologus & Cancellarius Parisiensis, comparuerunt. Hi duos contendentes Pontifices excitarunt *ad Savonense* mutuum *colloquium*, anno 1407. indictum. Sed irrito eventu. *Denuo ablegatus ad Papam.*

Quare Galli, se cum tota Ecclesia falsos à Benedicto agnoscentes, quam tantis per, sub spe boni, Benedicto reddiderant obedientiam, hoc an. iterum subtraxerunt. Atq; ita *Neutralitatis decretum*, (Nec Benedicto nec Gregorio, in his eorum collusionibus Gallos nomen daturos,) vicinis Regibus ac Principibus, Rex Galliæ denunciavit, 12. Jan. A. 1407. idque se solennissime publicaturum indicavit, servandum donec unus aliquis Papa eligeretur. Quæ publicatio mox secuta.

A. 1408. In Concilio Provinciali Rhemensi à festo Paschatos comparens Gerson *Reformationem omnium statuum Ecclesiasticorum* magno affectu longaq; oratione commendavit, & Concilii Generalis opem imploravit. In eodem quoq; Concilio Gallico præclarum edidit tractatum ejusdem argumenti *De Visitatione Prælatorum* vel *Cura Curatorum*, officii sacri eos serio admonens. *Orator in Concilio Rhemensi.*

Cardinales mox ex utraq; parte *Pisas* confluxerunt, in Concilio Generali ibi celebrando reformationem orsuri ac longas lites terminaturi. Quo cum tenderent Anglorum legati, Parisios delati, Academia Parisiensis *Gersono* Cancellario suo *officium dedit*, coram Anglicis his legatis, ad Concilium Pisanum euntibus, de tam grandi negotio *disserendi*. Qui præclaram habuit *orationem*, Concilii necessitatem atque dignitatem demonstrans, in quo duobus illis Pontificibus remotis tertius eligeretur. *Orator apud Legatos Anglos.*

Sic factum tandem, ut in *Generali* isthoc *Pisano Concilio* Anno 1409. rejectis Benedicto & Gregorio, *Alexander V.*

ſubſtitueretur, per eundem expectatâ reformatione univerſali Eccleſiæ in capite & in membris. Et hæc longa periodus eſt triſtium fatorum, quæ cum ceteris Theologis Pariſienſibus *Gerſon* Academiæ Cancellarius moderari debuit per duodecim annos.

Incidit præterea in hoc tempus, in Annum 1407. flebilis caſus, miſerabilis *cædes* Ludovici *Ducis Aurelianenſis*, à Johanne *Duce Burgundiæ* perpetrata. Hanc inaudito exemplo legitimam & juſtam demonſtrare conatus Doctor *Johannes Parvi*, *Theologus Pariſienſis* celebris, doctrinâ ac eloquentiâ clariſſimus.

Nova Gerſonis pericula ex cauſa Johannis parvi.

Quæ res occaſio maximarum atq; intricatiſſimarum fuit litium, Gerſonoque eas poſtremo creavit moleſtias, quas, cum animo magno pro veritate multis annis ſuſtinuiſſet, vix perpetuo exilio declinare potuit, uti ſequentia docebunt fata.

Geminis proinde ancipitibus negotiis publicis, Eccleſiæ tranquillitatem per diſſidentes Pontifices turbatam, & Ducis Aurelianenſis cædem vindicandam concernentibus, implicitus Gerſon, nodos ubique ſenſit tantum non inſolubiles. Quamvis enim Anno 1409. in Concilio Piſano, duo Pontifices *Benedictus* & *Gregorius* remoti, *Alexandro V.* ſubſtituto: Illi tamen tenaciter Papalem ſuam autoritatem tueri allaborarunt, tribus Pontificibus rem ſacram vellicantibus. Acceſſit mox obitus hujus *Alexandri V.* quem magno Eccleſiæ infortunio atque damno excepit *Johannes XXIII.* Anno 1410. Quod autem hic Galliæ mox aurum peteret, avaritiæ vorago inexplebilis, *Academia Pariſienſis* Pontificis Collectores repudiare Regi ſvaſit, ac urgentibus cauſis ad Concilium Generale appellandum duxit, quod intra quatuor annos celebrandum eſſe definitum erat in Concilio ſuperiori Piſano, ad reformationem Eccleſiæ univerſalem.

Conſilia Gerſonis de Eccleſiæ Reformatione & Concilio.

Qua occaſione *Gerſon* memorabile hoc anno opuſculum edidit *De modo pacificandi reformandi ac uniendi Eccleſiam*, Petro de Alliaco Epiſcopo tunc Cameracenſi inſcriptum. Quo miſerabilem Eccleſiæ ſtatum ſui temporis egregie depinxit, ac per *Romanorum Imperatorem*, quem, cum Imperium Rege careret, *Sigiſmundum* optabat, Concilium Generale convocandum eſſe oſtendit, in quo corruptio infanda Eccleſiaſticorum emendaretur.

Multis proinde ultro citroque miſſis legatis effectum, ut Johannes Papa A. 1411. Concilium ad Reformationem Eccleſiæ convocandum ſimularet. Quod magnum Gallis & Academiæ Pariſienſi peperit gaudium.

Sed fucato Concilio Romæ A. 1412. coacto, aſt ſine fructu & cum riſu mox ſoluto, (*i*) *Imperator Romanorum Sigiſmundus* A. 1413. ad aliud ſolidius atque fructuoſius Generale Concilium congregandum omnia adhibuit conſilia.

Ceterum hic annus, qui ex novo Generali Concilio per Sigismun-

(*i*) V. *Clemang.* ſupra, Part. II. f. 67. conf. *Theodoric. Niem.* Hiſt. Joh. XXIII. Tom. I. Rer. Germ. Illuſtris Meibomii, fol. 19. f. Ex quo *Palatius*, in Monarchia Eccleſiaſtica Tom. III. f. 452.

mundum convocando Gallis & Parisiensi Academiæ, ipsique Gersono magnam spem impensumque gaudium afferre videretur, domi ingentes præmisit calamitates. Quandoquidem enim à cæde Ludovici Ducis Aurelianensis, Burgundiæ Dux, Johannes, cædis autor, cives Parisienses in suas pertraxerat partes: Seditio gravis Parisiis hoc anno exorta, quæ Gersonem, Theologum spectabilem, tumultuanti populo obviam euntem, ad necem vel carcerem rapuisset, ni fuga salute quæsitâ manibus plebis elapsus esset, prædæ expositis rebus privatis omnibus, tota supellectili domestica dissipatâ, qui interea inter superiores fornices ædis S. Mariæ per aliquot dies delitesceret. *Seditio Parisiensis Gersonem præsit.*

His quoque fluctibus compositis, *Johannis Parvi* pridem defuncti *opuscula*, quibus cædem Ducis *Aurelianensis* à Duce Burgundiæ perpetratam, justeque quemvis Principem tyrannum à quolibet subdito interficiendum defenderat, in Gallia difficiles crearunt lites. Quæ Regem & Academiam exeunte hoc anno *Concilium Nationale Gallicanum* convocare compellerent. In quo Concilio in Gersonem nostrum præcipua cura devoluta, qui os calamumque adhibere & intricatissimam causam publice agere ac ad finem perducere teneretur. Ex libris proinde *Doctoris Johannis Parvi*, quos *Justificationis* nomine *pro Burgundi facinore* ediderat, argumentum vel articulos formatos, in Concilio isthoc Gallico publice proposuit. Quod tantopere Assessoribus placuit, ut tota natio Gallica solennes ei gratias ageret pro hoc onere suscepto, publicoque diplomate communem hanc suam causam esse testaretur, Gersonemque ab omnibus periculis ac injuriis inde in eum redundaturis vindicandum sub sigillo polliceretur. Multis proinde sessionibus diu multumq; re expensa, communi consensu tandem A. 1414. *Johannis Parvi sententia* damnata, Gersonis præcipue calcaribus aut verbis scriptisque urgentibus. *Molestissimum ac intricatissimum regni negotium, de cade Ducis Aurelianensis, à Gersono feliciter tractatũ in Concilio Gallico.*

Postquam hoc saxum non sine periculo volverat, nec sine contradictione evicerat quod justum, sub finem Anni illius 1414. *Concilium Generale*, diu & à Gersono desideratum, *Constantiæ* tandem inchoatum. Hi nunc montes supererant, qui non sine sudore à Gersono superandi. Restabant labores difficillimi, in conspectu totius orbis à Gersono *in Concilio Constantiensi* conficiendi. *Concilũ Generale diu à Gersono desideratum.*

Solenni comitatu stipatus, autoritate Regia, *Legatus ad Constantiense Concilium commigravit*, A. 1415. *quinquagenario major*, ex doctrinæ præstantia & religionis zelo famam illustrem nactus, quæ in Concilio autoritatem maximam illi conciliaret, & plerisque decretis pondus adderet gravissimum. *Legatus regius ad Conciliũ Constant.*

Brigittæ canonisationem, ex visionibus venditatis in *Concilio Constantiensi* quæsitam, *de Probandis spiritibus* opusculo docto manifeste satis impugnavit A. 1415 licet impedire nequiverit. *Brigittæ Canonisationem impugnavit.*

Husi & Hieronymi Pragensis rogum, in Concilio Constantiensi multis longisq; motibus atque concertationibus paratum, quod promoverit, suppliciumq; eorum probaverit, religionis avitæ amor effecit. *Husi incendium promovit.*

cit. Hinc ortæ orationes ejus in Wiclefum & Hussum, ejusque dogmata, maxime in communionem laicorum sub utraque specie.

Concilii integritatem defendit. Quando ex Concilio *Johannes* XXIII. *Pontifex sede motus* aufugerat, Concilii sollicitudinem pro congregatione isthac servanda, defendenda, atque continuanda, fortiter tuitus est.

Autoritatē Concilii supra Papā ursit. Neque destitit calcaria addere Concilio, quod *Concilii autoritatem supra Papam* assereret, publice denunciaret, atque omnibus viribus defenderet. Id quod eo successu factum est, ut decretis hoc definiretur solennissimis, plus simplici vice repetitis. Quo fine varia & præclara in Concilio edidit scripta. Veluti, *De Potestate Ecclesiastica*, A. 1417. d. 6. Febr. Sermonem A. 1415. 21. Julii habuit solenniter, pro itinere Sigismundi Regis Romanorum in Hispaniam, quo complexus memorabiles *regulas, Concilii dignitatem atque autoritatem attingentes.* Simile editum hic opusculum *De Auferibitate Papæ ab Ecclesia.*

Tres Papas sede movere suasit. *Tranquillitatem Ecclesiæ*, per tres dissidentes Pontifices disturbatam, in Concilio hoc œcumenico revocatam atque redintegratam optabat serio. Quapropter *viam cessionis*, quam in Gallia ante multos jam urserat annos, strenue inculcabat atque commendabat. Qui modus etsi per tres illos Pontifices, *Johannem XXIII. Gregorium XII. & Benedictum XIII.* arte atque marte oppugnaretur, vicit tamen, & cunctas horum machinas expugnavit, tribus illis sede motis. Juvit hanc rem in Concilio Gerson non duntaxat consiliis, sed & plurimis scriptis.

Reformationem universalē Ecclesiæ optavit. *Reformationem Ecclesiæ universalis*, in Concilio hoc Constantiensi præcipue suscipiendam, tam enixe publicis privatisque orationibus & scriptis commendavit, exoptavit, postulavit, ut præ cupidine hujus *Emendationis Ecclesiasticæ* vitam se profusurum haud occulte indicaret.

Impeditā reformationem doluit. Sensit tamen, quam difficile hoc esset negotium, cui *clerus* dives & potens, numero exercitum validissimum superans, arma fulgidissima opponeret, insidiasq; strueret haud eludendas. Quare impense doluit, hanc rem tam frigide, callide tamen tractari, totumq; orbem spe sua excidere ac falli.

Ambigua reformationis fata in Concilio vidit. Præcipue, cum quæstio esset ponderosissima, *an prius desideratissima esset Ecclesiæ reformatio instituenda atque conficienda, quam novus eligeretur Pontifex*: An verò prius Papa aliquis comparandus, qui Reformationem isthanc dirigeret. Illud voluit cum aliis bonis & cordatis ipsoque Imperatore Sigismundo. Qui probe intelligerent, irritam fore omnem reformationem, nisi ante novi Papæ electionem absolveretur.

Dilatam reformationem egre tulit. Id quod eventus etiam docuit. Cum enim, *articulis Reformationis* vix delineatis, ad electionem novi Papæ in Concilio procederetur, *Martinus V.* autoritate Papali pristina munitus, institutum hoc saluberrimum à toto orbe expetitum ipsumq; Concilium subito abrupit, laudatam atque optatam *reformationem Ecclesiæ* in aliud idque proximum Concilium *differens.* Conquestus de eo millies Gerson integerrimus, preces suas, vota sua, monita sua, scripta sua, obtestationes

nes

nes ſuas, quæ pro iſthac neceſſaria Emendatione publica in Concilio ſolennisſimo continuo effuderat, irrita eſſe atque fruſtranea.

Sed & alterum negotium, ex Gallia in Concilium Conſtantiam advectum, *Johannis Parvi*, *Pariſienſis Theologi* doctrinam, in Reges atque Principes injuriam, cumque legibus divinis ac humanis pugnantem, concernens, magno ſtudio, ut olim, multis libris atque orationibus, in variis Conſeſſibus tractavit. Quæ damnata ſolenniter erat in Concilio Gallicano Nationali, eam & in hoc Univerſali reprobatam optabat. *Perplexũ negotium de immunitate Principũ, in Concilio à Gerſono tractatũ.*

Verùm hac parte admodum infelix Gerſon. Qui pro Regum atque Principum majeſtate ac vita in Concilio pugnabat, qui illos, etiam tyrannos, à ſubdito aut vaſallo quovis occidendos eſſe, pernegabat, qui divinas humanasque leges colebat atque defendebat, cædes tales execratus, juſtiſſimam ſuam cauſam deſertam prope experiri oportuit. Burgundorum enim artes, ad cædem Ducis Aurelianenſis, à Duce Burgundiæ perpetratam, defendendam compoſitæ, ſpem Gerſonis ipſamque juſtitiam mire turbarunt. Nam prolixis ſcriptis diu multumque in Concilio hac de re pugnatum, tot viris claris prope eam impugnantibus ac propugnantibus. Ut difficile perquam eſſet rem prorſus ex voto compoſitam indipiſci. Teſtantur hoc *Acta publica Conſtantienſia, ad hanc cauſam Johannis Parvi pertinentia*, quæ pluribus conſtant Tomis, in *AUGUSTA WOLFENBUTTELENSI BIBLIOTHECA* curate aſſervata, ſuoque tempore noſtris *his Concilii Conſtantienſis rebus* volente Deo ſubnectenda. *Veritatem per inſidias obrutam doluit.*

Matthæi Grabon, ordinis Prædicatorum Theologi, conventus Wimarienſis provinciæ Saxoniæ, Mersburgenſis Diœceſeos, in Concilio Conſtantienſi oblatum de *vera Religione ac Perfectione* libellum, non ſolum Petrus de Alliaco, Cardinalis Cameracenſis, ſcripto in Concilio reprobavit tanquam igne dignum, ſed & Gerſon noſter peculiari mox libello refutavit, tredecim doctorum, ex diverſis Academiis in Concilio præſentium Theologorum, calculum conſecutus, cum Antonius Cardinalis Veronenſis judicialiter hanc cauſam tractaret. Unde ad recantationem atque abjurationem ſuæ doctrinæ & ſcripti ſolennem perductus in Concilio *Grabon.* *Matthæum Grabon, Dominicanum, ad palinodiam vocavit.*

Celebrabatur etiam iſta ætate *ſecta* alia *Flagellantium*, quam *Theodoricus Vrie* in *hiſtoria Concilii Conſt. lib. 4. diſt. 13. f. 127.* fuſe deſcripſit. Aſſeclas habuit ſecta viros multos doctiſſimos, nec infimæ ſortis. In his erat *Vincentius*, *Ordinis Prædicatorum Theologus* celebris, multis egregiis pro Eccleſiæ commodo factis inclytus. Hunc molliſſimis atque perhumanis literis Gerſon invitavit ad Concilium Conſtantienſe, cujus præſentia multis rebus foret perutilis, diſſimulata Flagellantium opinione. Propoſuit Gerſon publice in Concilio A. 1417. 18. Julii. quid cum hac ſecta faciendum, ac quomodo in viam reducenda. Ubi non ſine admiratione in Gerſoniano ſcripto animi moderationem, judicandi modeſtiam lenitatemq; obſervare licet. *Flagellantium ſectã in viam reducere ſtuduit.*

Finito Concilio ſpontaneum exilium ſubiit.

Rupto mox per Martinum V. Concilio Conſtantienſi A. 1418. ſuæ pietatis, ſui ardoris, ſui pro juſtitia zeli præmia conſecutus eſt pientisſimus Gerſon perpetuum *exilium*. Quod enim Johannis Parvi doctrinam, *Principes ac Reges tyrannos impune à quovis interficiendos eſſe*, animoſe tum in Gallia tum in Concilio generali Conſtantiæ oppugnaſſet, iram Burgundiæ Ducis cædis illius auctoris tantam in ſe concitaverat, ut à Concilio Conſtantienſi confecto, inſidiis ſibi à Burgundo undique poſitis animadverſis, in Galliam ad munus Academicum & Cancellarii functionem redire prudentia prohiberet.

In Germaniam fugit. In Bavaria egit.

Quare Concilio finito prope *ſexagenarius* ſponte exul *in Germaniam* confugit vir meritisſimus, anno integro fere per varios anfractus occulte repens. Primum in montana *Bavariæ* ſeceſſit. Ubi in oppido *Rathemberg* A. 1418. inſignem conſcripſit librum *De Conſolatione Theologiæ*, exemplo Boëtii proſa ligataque oratione exaratum, ſuperiorum in Concilio Conſtantienſi fatorum præſentiumque ac imminentium periculorum memor, animi ſui roborandi, ſolatioque divino fulciendi cauſa. Finxitque colloquium in hoc libello inter ſe vere *peregrinum* & exulem, & fratrem ſuum, Cœleſtinorum Monachorum Lugduni in Gallia Priorem, ad quem tandem ex Germania ſe recepit.

Adjecit & novum *Dialogum Apologeticum*, de moleſtisſimo negotio Johannis Parvi, in Conſtantienſi Concilio tractato. Quo & ſuam conſcientiam palam purgaret, ſeque pro veritate pugnaſſe intrepide moneret, adverſariorum artibus notatis.

A Duce Auſtriæ benigne exceptus.

Poſt in hoc *exilio* clementisſime exceptus à *Duce Auſtriæ*, *Viennæque* Academiæ Profeſſoribus junctus, beneficiisque ornatus. In cujus Ducis honorem ac laudem hoc carmen pepigit:

Mors miſeranda nimis te Francia diva fatigat,
Plus quam cujusvis vox reſonare queat.
Olim proſcriptos pro libertate tuenda
Proque fide paſſos mos relevare tuus.
Senſiſti, Thoma, propriis dum truſit ab oris
Anglia te ſanctum, ſenſit & Eccleſia.
Heu pietas, heu priſca fides! Coguntur alumni
Francigenæ mortes exiliumque pati.
Summe Deus, pro lege tua, quam ſub decachordo
Mentibus impreſſam ſcribis & in tabulis,
O quot theologi, quot Pontifices periere,
Carcere quos clauſos dira necat rabies!
Effugit altera pars, alienis incola terris,
Tutior *exilio*, ſed ſpoliata bonis.
Inter quos unus, qui *Cancellarius* almi
Pariſiis ſtudii eſt, *cedit*, & advena fit.
Auſtria tu felix, felix ſtudioſa *Vienna*,
Dux quibus eſt talis traditus in regimen.

Zelo

Zelo quæ fidei fervens, ob eam *fugitivo*
Huic, miserans, *offert ultro refrigerium:*
Assignatque locum cum libertate, suique
Patribus egregii commoda *collegii.*
Sis magis JESU merces, pro cujus honore
Doctorem recipit discipulumque tuum.
Gloria, laus & honor, Dux inclyte, te resonabunt,
Dum pietas terras sancta fidesque colent.

Tandem A. 1419. *Lugdunum Gallorum* (*k*), ad Archi-Episcopum sibi faventem, fratremque, Cœlestinorum Priorem (*l*), se recepit, apud quos in angello cum libello senex Christianissimus per decennium ad vitæ finem delitesceret. Non ita tamen hæsit Lugduni, ut omnium conspectum fugeret. Quin sedatis paululum fluctibus Parisiensibus, *ad illustres aliosque viros doctos frequentes literas dedit*, à publicis interim muneribus prorsus abstinens. (*m*) Multis præ-

Lugdunum Gallorum elegit asylum ultimum.

(*k*) De hac *Lugdunensi eremo Gersonis* Nostri scripsit frater ejus, Prior Cœnobii Cœlestinorum Lugduni A. 1423. mense Martii, cum ultra triennium ibi egisset Cancellarius: *Adversus pestiferas hæreses quantos latratus more fidelissimi & vigilantissimi canis ediderit, vel hac sola res indicium est, quod veritatis tuendæ causa, domo, patria, civitate, cognatis, amicis, dignitatibus rebusque propriis privatus est, & ex illis propulsus, ac innumeris insidiis expetitus. Propterea refugium aliquod ad tempus coaptavit in hac præclara Lugdunensi civitate. In qua jam fere per quadriennium demoratus est, vitam quietissimam ducens & tam solitariam, ut unum ex eremicolis crederes, nisi quod deserti recessus nondum petiit, sed habitat in medio populi sui, mirantibus multis & inquirentibus: Quid hic agit tam solitarius? Cur ad publicum non procedit? Cur non it sedatum hominum jurgia, quæ tam acriter ubique debacchantur. Ad quid perditio hæc?*

(*l*) In quod dulce *fratrum consortium* lusit his versiculis Noster:

Se, Lugdune, tua fratres solantur in urbe,
Dum de quolibet est sermo frequens in eis.
Junior, & Senior: Hic Cœlestinus, & iste
Theologus. Plaudens Junior hæc loquitur:
Jun. Ecce bonum fratres & jucundum simul esse,
Idem quos uterus parque dies peperit.
Sen. Fraternalis amor cor nostrum nectet in unum,
Firmet & hoc unum gratia Christe tua.
Jun. Carne quidem frater, meritis pater atq; magister,
Sunt data quæ nobis otia grata vides.
Sen. Otia post diros conflictus atque procellas
Dat Deus, atque locat littore nos placido.
Jun. En fas est, vivas *pariter* dare, reddere voces:
Fert mens de studiis quærere multa tuis.
Sen. Quare vices reddam. Lenit fastidia sermo:
Est sua solamen garrula vox senibus. &c.

(*m*) *Ne putes*, inquit Frater ejus, Cœlestinorum Prior Lugduni, in epistola ad Oswaldum, *ipsum ita parietibus angustæ cellæ coarctari, ut foras egredi non liceat. Extendit sæpius dum licet affectiones in omnes fines terræ & in mari longe.*

Et

ſertim lacrymis deploravit his annis miſeram Academiæ Pariſienſis in ſeditione civili deſolationem, necatis viris doctis aut carceri incluſis. (*n*)

Negotioſum Gerſonis otium in exilio.

Non otio hic litavit, (*o*) ſed ab ordinaria profeſſione aut functione liber, atque à publicis illis curis immunis, colloquiis frequentibus doctorum, libris ſacris variisque ſcriptis antiquis ac recentibus legendis atque publice cenſendis, operam dedit.

Conſilia dedit.

In variis ancipitibus atque intricatis caſibus rogatus ſalubria *conſilia dedit*, variis vitæ negotiis & ambiguis fatis abunde exercitatus. Ut *de Eccleſiaſticorum cœlibatu*: *De moderanda Carthuſiana ſeveritate*, & ſimilibus.

Scripſit Lugduni libros.

Libris Theologicis ſcribendis, quibus vel *Scripturam explicaret*, vel certa doctrinæ momenta illuſtraret, tempus reliquum impen-

---

Et peragratis tantis regionibus ac conſpectis oculo rationis variis hominum ſtatibus, nunc proſperis nunc adverſis, coaptat animum unicuique prout exiguitas valet, omnibus omnia factus, modo per gratiarum actiones illis applaudendo, modo piis orationibus illos adjuvando, hos exhortando, illis compatiendo.

(*n*) Depinxit has Noſtri Gerſonis in iſto exilio lacrymas, ob publicam Academiæ & urbis Pariſiorum calamitatem Lugduni profuſas, Frater ejus, qui eas vidit: *Non crederes, quantis lacrymarum profluviis, ab intimo cordis proruentibus, defleat miſerabilem cladem, nunquam dignis planctibus adæquandam, præclariſſimi Franciæ regni, quod inteſtinis & civilibus bellis dirumpitur atrociter & vaſtatur, & præda hoſtibus patet. Quod quidem invictiſſimum perduraſſet, ſi concordiæ fœdus in eo manſiſſet illibatum. Ibi proh dolor tumultuatur puer contra ſenem, & ignobilis contra nobilem. Illic vulgus indoctum, varios rectores ſequens, miſeram in vertiginem rotatur aſſidue. Gemit inſuper amariſſime cum altero Jeremia, videns contritionem populi ſui, & laborem & contradictionem in regali Pariſienſi civitate, quæ nuper erat urbs perfecti decoris, gaudium univerſæ terræ. Talibus ſuſpiriis & ſingultibus tumidum cor exonerans, ſedet ſolitarius, & tacet, quoniam dies mali ſunt, & præſtolatur cum ſilentio ſalutare Dei, ſi forte ſit ſpes, ſi veniat tempus miſerendi ejus, & pulcra pax, longius effugata, redeat aliquando jucundior. Ob hoc juge ſacrificium noſtræ redemtionis in altari non ceſſat offerre, rogans in ſpiritu humilitatis & animo contrito, ut ſervis ſuis iterum propicietur Dominus, & populum ſuum continuis tribulationibus laborantem, benignus reſpirare concedat.*

(*o*) Negotioſum Gerſonis Cancellarii otium in iſto exilio Lugdunenſi quale fuerit per quadriennium, delineavit frater ejus Lugduni præſens, Cœleſtinorum Prior, A. 1423. *Sed quid agit, inquiunt? Multum omnino per omnem modum. Primo quidem intranti ad ſe in domum ſuam, præoccurrit illico lætâ decoràque facie ſapientia, quam à juventute quæſivit ſibi ſponſam aſſumere. Ibi cum ea requieſcit & ſermocinatur tota die. Quæ ſi viderit eum vel ad modicum triſtem & anxium, non ceſſat blanditiis delinire, donec conſolatum relinquat. Non enim habet amaritudinem converſatio ejus, nec tædium convictus illius, ſed lætitiam & gaudium.* Et poſt multa: *Non igitur putes illum datam quietem male exequi, & mero otio tota die torpeſcere. Quandoquidem nec ipſius diei decurſus interdum ſufficit ad explenda, quæ ſalubriter ſuggerit animus. Etiam noctis ſæpius detrahendum eſt, & intempeſta noctis hora, nunc prima, nunc ſecunda, nunc tertia vigilia noctis, nonnunquam media nocte ſurgendum, ad confitendum nomini Domini.*

impendit. *Astrologiam judiciariam* peculiaribus libris, Delphino, unico Regis Galliæ filio inscriptis, Lugduni A. 1419. docte impugnavit. Præcipue quod Delphinum à sciolis talismodi Astrologis titillari, prædictionibusque variis pertentari atque vexari cognovisset. *Astrologia judiciaria inimicus.*

Superstitionum inimicus Gerson & hoc genus Lugduni scriptis improbavit, quo *dies* certi, præsertim *Innocentum* dicti, *per totum annum infausti habiti*, observati, atque à Calendariographis quoque signati. Inquisivit ea occasione in fontes mille superstitionum in Christiana plebe residuarum. Notat inter alia *libros Romanciorum*, Gallice illo jam tempore conscriptos, *quasi poëticos, de gestis militaribus, in quibus maxima pars fabulosa, magis ad ingerendum quandam novitatem & admirationem, quam veritatis cognitionem.* *Superstitionum hostis.* *Libros Romanciorum sprevit.*

Artem magicam quoque, indeque ortas fraudes abominatus, docto libello omnis generis deceptiones religiosas confutavit, adjecto publico programmate, in Academia Parisiensi A. 1418. d. 19. Sept. his etiam rebus opposito. *Artes magicas detestatus.*

Similis zelus Gersonis, qui A. 1428. 8. Dec. Lugduni eum excitavit, ut Medici cujusdam Montispessulani hypothesin ac morem *sculpendi in numismate figuram leonis cum certis characteribus pro curatione renum &c.* peculiari libello refelleret.

Impugnavit tunc etiam *Jacobum Angeli Medicum Montispessulanensem*, qui in negotiis suscipiendis, itineribus faciendis, certos dies mensium infelices dixerat, eosque vitandos. Quod quolibet die, anno, & hora diei, bona & mala contingant, ad timorem Dei fidemque quosvis potius invitavit Gerson.

Difficiles Ecclesiæ controversias, quas superiori vitæ tempore tractarat, uberius excussit atque curatius expendit.

Proximis ante mortem annis ac diebus divini amoris vim devotissime meditatus, in Magnificat & Canticum Canticorum fuse commentatus est. Quo de posteriori hoc est judicium Sixti Senensis in Bibloth. Sancta, lib. 4. *In Commentariis Gersonis in Canticum Canticorum, in extrema senectute sub finem vitæ editis, de quinquaginta proprietatibus divini amoris, toto passim Canticorum libro dispersis, tanta diligentia disseruit, ut huic uni omnes divini amoris affectus in numerato fuisse videantur.* *Devotissima meditatione senectutis.*

Uti animam Deo pie reddendam singulis meditabatur horis, ita & de rebus familiaribus externis, libellis præcipue, dein funeralibus adornandis, *testamentum condere* non intermisit. *Testamentum condidit.*

Quod itaque in hoc suo exilio, vel senectutis fessæ refugio, *apud Cœlestinos* Lugduni tutum & tranquillum invenisset angulum, *Cœlestinis*, inter quos duo quoque ejus fratres vixissent, gratiam relaturus, his Bibliotheculam suam in exilio residuam, in Cœnobio vel Collegio eorum *Avinioni* deponendam, *legavit*. Ita quidem, ne alienarentur libri hi, nec tamen sepelirentur, sed in peculiari armario spectandi sisterentur, usibus communibus expositi. Conditum hoc

testamentum Lugduni A. 1428, *anno ætatis* ejus *sexagesimo quinto*, mense Novembri.

Singulare quoque est, quod Carthusienses enixe rogaverit, qui *suffragia* aut preces, quas *pro defuncto* essent dein oblaturi, *pro se vivo* adhuc, sed mox abituro, *anticipando offerre* ne didignaretur. Hoc fine, ut per amicorum preces impetraret, & vivere & mori se in gratia Dei.

Impetravit etiam à capitulo Ecclesiæ S. Pauli Lugduni A. 1428. d. 21. Octob. *anniversarium* panis & vini perpetuum, more solito annuatim per Capitulum in dicta Ecclesia faciendum, & celebrandum die 24. Dec. festo S. Nicasii Rhemensis Archi-Episcopi, quo natus & baptizatus erat.

Dum restarent ultimi aliqui vitæ dies, testamentorum condendorum memor, devota ac egregia conscripsit opuscula *de Testamentis pie condendis*, prosa æque ac ligata oratione, *suæ* præcipue *vitæ terminum* inter lacrymas pingens ac amplectens. Ut sine lacrymis lector vix intueri queat.

Ultimum ejus carmen apologeticum.

Nec destitit, ad extremum fere vitæ usque halitum, *sacra meditari* ac *scribere* utroque stilo. Ultimum *carmen*, quo dignam apologiam texeret suæ castissimæ poëseos, *duodecim diebus ante obitum* cecinit, audirique, cum breve sit, meretur:

Vidit livor edax ut mea carmina,
Despexit. Nitida veste carent, ait,
Nec pulchris facies picta coloribus:
Vox est rauca, sonans parum.
Ornatus varios si meretricula,
Nil virtutis habens, nec solidum bonum,
Quærit, quis stupor est? Sat, sibi si placet,
Fallax, alliciens procos.
Fucatos oculos hæc stibio gerit,
Comit cæsariem, lubrica conspici
Assvescit placitis, blanda, procax, vaga,
Quos prostituit enecat.
Ast matrona gravis, casta, pudicaque,
Cui nativus adest & color, & decus,
Ut prosit satagit, seria moribus,
Sponso quod placeat studet.
Totam composuit cincta modestia,
Cultum net proprium, nent famulæ simul
Linum, laniciem: Non petit extera,
Sollers artifica manu.
Non nequam, petulans, subdola, fractaque
Vox, sed suave sonat, cui rigidus tonus.
Vivax ex oculis cœlica lux micat,
Sancta prole beatior.
Frugi mensa sibi, splendida, sobria,
In qua psalterio rex David insonat

Hymnos

Hymnos, imparibus quos numeris ligat,
Metris carmen amicius.
Carmen tale cano, ſit procul ethnica
Mendax Muſa, ſtrepat his, quibus eſt Venus
Aut Mars deliciæ, vanaque numina.
Noſter ſolus amor JESUS. JESUS.

Triduo quoque *ante obitum* abſolvit devotiſſimam in Canticum Canticorum commentationem, nempe 9. *Menſis Julii die ſabbati*, *Anno* 1429. *Ultimum ſcriptum devotum.*

Proximo ante mortem die, hanc imminere cum perſentiſceret, puerulis in Eccleſiam adductis, pro ſe quotidie Deum orare juſſiſſe, qui ſalvum faceret Gerſonem, Wimphelingius memorat, qui ſub finem ſeculi Gerſoniani vixit, his verbis: *Retulerunt viri graves & fide digniſſimi, dominum Johannem Gerſon ante abitus ſui diem in ea urbe, in qua tum habitabat,* (Lugduni) *multos collegiſſe puerulos, quorum tanquam præceptor erat, quos quotidie ante ſummam miſſam in templum adduxit, clauſisque undique oſtiis ipſum in medio eorum ſtantem juſſiſſe, ut verbis Gallicis poſt ſeſe in hunc loquerentur tenorem: Mon Dieu, mon createur, ayez pitié de voſtre pauvre ſerviteur Jean Gerſon,* h. e. *Deus meus, creator meus, miſerere miſeri tui famuli Johannis Gerſon.* *Proximi ante obitum diei devotio.*

Obiit placidiſſime inter verba orationis religioſiſſimus Gerſon, *Lugduni* 12. *menſis Julii*, *A.* 1429. anno ætatis ſuæ LXVI. *Obitus.*

Sepultus admodum honorifice *Lugduni* in Eccleſia S. Pauli. Quod ante obitum vivo jam polliciti Capitulares erant. *Sepultura*

Epitaphium, in circumferentia tumuli & in tabula juxta ejus inſignia muro appenſa ſcriptum, hoc fuit: *Monumentum.*

Magnum parva tenet virtutibus urna *Johannem*,
Præcelſum meritis, *Gerſon* cognomine dictum.
Pariſiis ſacræ Profeſſor Theologiæ
Claruit, Eccleſiæ qui Cancellarius. Anno
Milleno Domini centum quater atque vigeno
Nono, luce petit ſuperos Julii duodena.

Inſignia vel arma *Gerſonis* memorata, in templo Lugdunenſi juxta monumentum ſuſpenſa, non gentilitia fuere, à majoribus accepta, ſed adoptitia, quæ in Concilio Conſtantienſi A. 1415, exemplo aliorum invitatus, ſibi pro fortunæ ſuæ facie ipſe formarat, arte Chalcographi in antiqua Argentinenſi operum Gerſonis editione Anni 1494. delineata. *Gerſonem* ſeu *peregrinum* aut *advenam* ſe meminerat in hoc orbe, in quo hoſpes ſpectaret quid facerent alii, ſuamque perſonam virtutibus decoratam decenter ageret, mox brevem hanc migrationem, tanquam per ſomnium abſoluturus. Dei amorem ejusque devotum in pectore cultum, optimum in hoc itinere viaticum eſſe, in maximis quas expertus erat fortunæ tempeſtatibus curate didicerat. Hinc ipſi nata inſignia. In *ſcuto coralatum & ignitum, cujus medio aureum T.* impreſſum, quo cor ſignatum, *in æthere ſapphirino* poſitum, ita, ut *ſol, luna & ſtellæ, cor* *Inſignia.*

undi-

undique ambirent. Adjectus *viator*, qui *ſcutum ſiniſtra geſtaret*, brachio inclinatum, in cujus dextra *ſcipio*, ferrea cuſpide inferius munitus: Caput *pileo* tectum: Ab humero dextro verſus ſiniſtrum latus pendet *pera*, *pedesque calceati*, ſequente aut comitante *catello*. *Tobiam* uno nomine animo volvit Gerſon in itinere detentum, ab angelo ductum, & è variis periculis liberatum.

Scutum igitur voluit deſignare *cordis* in *fide*, ut in hac militia in præſenti vita ſibi *fidem* neceſſariam maxime ac gratam monſtraret, perpendens illud Jobi: Militia hominis eſt ſuper terram. *Cor alatum* amavit, quod cordis animique meditationes, cogitationes, affectusque in Deum & homines intenſiſſimi, præcipuum vitæ negotium eſſent. Maxime quod pro officio ſuo ſacro Theologico divina ubique meditatus, mente à terrenis avocata & ſurſum tanquam alis evecta. Unde cordis *ardor*, quod affectibus ardentiſſimis cor accenſum ſenſerit, mundi miſerias expertus, Deumque intuitus. Notanter verò cordi impreſſit *Tau*, collimans ad *ſignum*, quod Ezech. c. 9. illorum frontibus Hieroſolymis erat imprimendum, qui infandas populi Judaici abominationes deplorarent, publiceque emendari monerent. Horum ſane exemplo & Gerſon per omnem functionum ſuarum publicarum ambitum corruptionem Eccleſiæ palam nunciavit, deploravit, ac Reformationem Eccleſiæ in capite & in membris deſideravit. Cujus deſiderii ac voti teſtis immortalis eſt Concilium Conſtantienſe, in quo hanc Reformationem vehementiſſime urſit. *Æther ſapphirinus*, in quo hoc cor poſitum, cum ambientibus ſole luna & ſtellis, aureo colore radiantibus, refugium Gerſonis peregrinantis ultimum, cœleſtem nempe beatitudinem denunciare debuit, qui meditaretur ſemper, tanquam peregrinus aut advena, illud Pauli peregrini adhuc in terris: Noſtra converſatio in cœlis eſt. Quæ cœli meditatio, in cœleſtium quoque rerum aut ſacræ ſcripturæ continua meditatione atque varia explicatione erat poſita. Qui Interpretem Scripturæ pro ſua egiſſet profeſſione, ad varios uſus, allegorice, moraliter, anagogice applicando, ac ad modum fere ſolis & lunæ ſtellarumque aliarum clare ſiſtendo. (*p*) Peregrina-

(*p*) Complexus ipſe Gerſon hæc ſua inſignia metro, A. 1415. in Concilio Conſtantiæ, cum per 25. annos in Academia Pariſienſi varios honoris & adverſitatum gradus ſuſtinuiſſet.

Dic precor iſte quis eſt, qui carmina condidit iſta?
Gratia nomen ei, cognomen & *advena* fecit.
Eſſe *peregrinus* ſignis agnoſcitur aptis:
Caſſidolum dextro fartum dependet ab armo
Ad latus oppoſitum. Celſum caput *orbicularis*
Pileus obnubit, ſoles quo pellat & imbres
A vultu infeſtos. *Baculuque* teres regit artus,
Ferrea cui cuſpis. Munitur ſura *cothurno*.
Scutum leva gerit: Saphiro *cœlove ſereno*
Concolor. Hic auro *ſeptem* radiare *planetæ*
Inſpiceres. Medio *cor pennatum* velut *ignis*
Emicat.

grinationis suæ ubique memor. Quibus coloribus cum Gerson se velut ad vivum delineasset, omnino hoc *ejus insigne*, vel hæc *ejus imago* prope sepulchrale monumentum publice conspici Lugduni meruit.

Defuncto religiosissimo Gersono, lacrymas fudere, qui vivum noverant & audiverant, raram ac reconditam ejus eruditionem admirati. Præclaras ejus virtutes decantarunt docti.

Memoria viri meritissimi in laude erit, dum orbis erit. Integritate vitæ, sedulitate laboris, doctrinæ sinceritate, ingenii promptitudine, judicii rectitudine, scribendi facilitate, suæ ætatis viros doctissimos quosque longe superavit.

Monumenta, quæ reliquit, *literaria*, & numero permulta, & rerum tractatarum argumentorumve pondere gravissima, ossibus licet ejus dudum exesis & in pulverem redactis, vitam viri servant immortalem. Plura scripsit, quæ ipso adhuc vivo, plura, ipso defuncto quæ periere. Nullam ex scriptis gloriam aucupatus, quin, ut primo scripsit, officiorum tenore urgente, pleraque vel interire statim sivit, vel & præ modestia optavit (*q*), ætate & experientia meliora semper edoctus, veterum scripta suis præferens. Servata interim ab amicis (*r*) plurima, quæ vel publico Academiæ aut Re- *Monumenta literaria.*

Emicat. Et mox *Thau* rutilo sibi signat in auro,
Ægide protectus hac hostica tela retundit.
Nec caret *angelico duce*: Sed caro visibus obstat.
Sedulus hunc *catulus* ut Tobiam comitatur.
Gerson origo fuit. Dat *Cancellarius* almo
Lustris quinque gradus studio tibi Parisiorum.

(*q*) *Mallem*, scribit, *vel, quod nullus ambigit, malle deberem, studiosos viros dare se totos probatissimis præcedentium doctorum libris intelligendis, quam ipsos sterili ruditate opusculorum meorum tempus atterere. Neque enim famam meam more hominum loco prorsus inquietissimo jactare sic debeo: Neque opuscula mea ita velut proprios filios diligere, quemadmodum de Poëtis loquitur Aristoteles, quin æquo animo patiar nihilum gloriæ meæ pro nihilo rejici, ubi gloria Dei vera & solida parcius augeretur. Augeretur autem parcius, si postpositis doctrinis salubrioribus meæ inutiliores occuparent aliorum ingenia.*

(*r*) Editorum à Gersono opusculorum quorundam causas ipse detexit, *Sentio*, inquiens, *quid mihi*, qui scripta mea extincta optem, ut antiquioribus ac melioribus detur locus, *possit opponere zelus vel fraternus vel lividus. Cur scil. ego vel aliquid scribo vel scripta non protinus lacero? Vel si ita scribere & servare propria utilitas exposcit, sicut exposcit; Cur ea ne foras prodeant, non intus occludo? Hoc ideò plane, quia contra domesticos talium rerum fures non fuit aliqua mihi satis fortis sera. Quoniam me prohibente clam fere omnia diriperentur incorrecta etiam & sparsa per minutas, qualia ego ipse vix relegens intelligerem, vel in unum compingerem. Quo magis ignosci peto & obtestor, si talia ab alienis incondite corrupteque habeantur, qualia utinam [quia neque copia penes autorem est, nec emendandi licentia] flamma vorax absumsisset, aut minutatim lacerata irent in oblivionis æternæ sepulcrum. Accedit adhæc sedulitas tum amicorum, tum quandoque æmulorum, flagitans per se & alios, usque ad molestum fastidium, ea quæ liberet amplius inclusa servari, digeri quoque, tum demum ea sic vel corrigere publicanda vel abolenda*

gis nomine in Gallia vel Conſtantienſi Concilio ediderat, vel ſenex Lugduni à curis liber conſignaverat.

Docendi geniu. Eam in ſcribendo dicendoque regulam ubique ſectatus, ut *veritatem* quam *clariſſime* exponeret. Intricatum quærendi & res ſacras deſcribendi modum, illa etiam ætate in ſcholis receptiſſimum, ab aliquibus ſuperiorum ſeculorum doctoribus derivatum, fugit. Non neceſſariis ambagibus nunquam delectatus. Quare, pro ingenuitate pectoris ſui, Theologiæ in Academia Candidatos ore calamoque ſæpius hortatus eſt, abſtinerent à ſupervacuis Eccleſiæ haud profuturis ſtudiis ac quæſtionibus, ſobrie ſacris literis operam darent, Eccleſiæ commoda magis ſpectando, quàm vanam ingenii oſtentationem, qui nec ingenii vim æſtimaret tricas & ſub ſpecie ſubtilitatis inanes quæſtiunculas. De cetero ad ſolidam, gravem atque fructuoſam eruditionem, Eccleſiæ & reipublicæ profuturam, excitavit quoscunque. (s)

Publico

abolenda damnare. Rurſum, quoniam ita ſe res habet, ut quorundam curioſitas adeo cupida ſit novorum, quamvis imparium valde veteribus, ut vel ex complacentia ſumendi nova, quemadmodum in cibo corporali evenit, vel ex inertia videndi vetera, proficiat eis lectio novellorum: Eligibilior utique erit profectus vel paucus in iſtis, quam nullus in illis. Tandem, quis neſciat, eſſe ſicut in faciebus ſic in animabus differentias innumeras? Et guſtum ſpiritualem ſicut & carnalem compertum eſt variari, ut quidem iſti ad nauſeam alteri ad ſalubrem nutritionem perveniat &c.

(s) Memorabiles hoc fine ſunt Gerſonis, Theologi Profeſſoris, monitiones, ſuæ Facultati propoſitæ: *In facultate Theologia videtur eſſe neceſſaria reformatio, ſuper ſequentibus inter cetera:* (1) *Ne tractentur ita communiter doctrinæ inutiles ſine fructu & ſoliditate. Quoniam per eas doctrinæ ad ſalutem neceſſariæ & utiles deſeruntur. Neſciunt neceſſaria, quia ſupervacua didicerunt, inquit Seneca.* (2) *Per eas non ſtudentes ſeducuntur, quia ſcil. putant, illos principaliter eſſe theologos, qui talibus ſe dent, ſpretis Bibliis & aliis doctoribus.* (3) *Per eas termini à patribus uſitati transmutantur, contra illud Auguſtini: Nobis ad certam regulam loqui fas eſt. Et non ſequitur velocior ſcientia alicujus corruptio, quam per hæc.* (4) *Per eas Theologi ab aliis Facultatibus irridentur. Nam ideo appellantur Phantaſtici, & dicuntur nihil ſcire de ſolida veritate, & moralibus, & Bibliis.* (5) *Per eas viæ errorum multiplices aperiuntur. Quia enim loquuntur & fingunt ſibi ad placitum terminos, quos alii doctores & magiſtri non intelligunt, nec intelligere curant, dicunt incredibilia & abſurdiſſima, quæ ex ſuis abſurdis fictionibus dicunt ſequi.* (6) *Per ea Eccleſia & fides neque intus neque foris ædificatur. Conſtat, quod dent potius occaſiones credendi, quod Deus non ſit omnimode ſimplex aut unus, ſicut dicit Braduardi.* (7) *Per eas multi ex Theologis tam active quam paſſive ſcandalizantur. Nam alii rudes vocantur ab aliis, & alii è contra curioſi aut phantaſtici. Tales nunc currunt propoſitiones ex talibus doctrinis: Infinitæ ſunt durationes in divinis, ſecundum prius & poſterius, quamvis æternæ: Et ita de menſura. Spiritus S. libere, contradictorie, contingenter producitur ex parte principii quo. In divinis eſt abſolute potentialitas ad non eſſe Spiritus S. Producere filium in divinis ut ſic nihil eſt. Spiritus S. prius eſt productus quam ſit ſumme perfectus. Pater & Spiritus S. non ſunt cognitio. Et Pater & Filius non ſunt amor. Filius in divinis poteſt alium filium producere, quia eſt eadem potentia cum patre. Ita de innumerabilibus aliis. Item à multis annis jam ſit maxima controverſia in materia de communicatione idiomatum, quam antiqui ſic reſtringunt ut dicant: Nullum prædicatum communicari*

Publico quæ scriberet nomine, vel Academiæ vel Regis ac totius Galliæ, sive in legationibus, sive in Conciliis Nationalibus ac universalibus, tantâ *prudentiâ* instruxit, ut circumspectius atque salubrius nihil illa ætate scribi posset. In *Consiliis* suppeditandis, quæ Ecclesiæ & reipublicæ tranquillitati inservirent, tam caute, tam moderate, tam humaniter, tam sollicite, sed & tam graviter se gessit, ut ejus nutus haberentur pro regulis, ejus consilia pro decretis, ejus dicta atque vota pro factis. Unde quoties ille auditus ejusque monita observata, felicissimus semper venit exitus. Consiliorum ejus neglectum damna secuta infinita atque proxima, nulla interdum arte emendanda. *Consiliorum Gersonianorum indoles præclara.*

Quam optandum verò, hæc ejus monumenta reliqua, illo seculo, haud longe ab ejus obitu inventâ arte typographica, statim edita, curatius fuissent impressa sicque integrius ad nos transmissa. Apparet enim, cum varie prius essent descripta, pro variorum describentium ingenio sæpe valde esse interpolata. *Fratris* quidem sui, *Johannis de Gerson, Cœlestinorum Lugdunensium Prioris*, curæ ante obitum commiserat noster, illa describenda atque conservanda. An autem ille alicubi pro suo arbitrio quædam mutaverit, an alii id & quo fine fecerint, incertum. Sane, si cum MSCtis ex illo seculo hodie adhuc superstitibus, conferantur illo seculo edita Gersoniana, magna sæpe observatur differentia. Ut optandum esset, MSCta Gersoniana in orbe Christiano reliqua solerti studio conquiri, cum impressis conferri, emendari ac restitui. Certe longe melior atque nitidior sæpe facies Gersonianis futura, quam hodie conspicitur. Quod vel ex uno exemplo, à nobis in hoc opere, de *Simonia*, exhibito, luculenter constabit.

De cetero, ut aliena *manu* superioribus candidus addatur calculus, lubet *antiquam* subjungere *Gersonis ideam* faciemq; venerabilem, post fata æternum duraturam. *Johannem de Gerson, Parisiensis quondam studii Cancellarium, si quis Doctorem Christianissimum vocet, is certe videbitur ejus merito ac dignitati non impertinens nomen indecentemve titulum attribuisse. Si enim autor Christiani nominis Christus finem & consum-* *Antiqua & pulchra Gersonis imago.*

cari Deo, quod dicat imperfectionem. Alii ampliantes dicunt: Omne prædicatum universaliter communicari, usque adeo, ut Deus possit dici damnatus. &c. Item monendi viderentur Magistri nostri, specialiter illi, qui dederunt occasionem, quatenus suos Baccalaureos & scholares monerent fugere aut dimittere vanissimas doctrinas, inutiles & steriles, nec approbando, nec morose aut curiose reprobando. Sicut jam Deo propitio Sophismata sunt expulsa à Theologia. Et ut materia secundi, tertii, & quarti Sententiarum magis tractarentur: (Quia vix legitur nisi primus:) Occupando tempus in præmissis doctrinis, & similiter Bibliis. Et ut libri prædictarum doctrinarum non legerentur ad partem sine licentia facultatis. Et pro honore Dei attendatur diligenter, quanta sit necessitas pro instructione populorum & pro resolutione materiarum moralium temporibus nostris. Et tunc credendum est, quod in tanta angustia temporis, & inter tot animarum pericula, non multum placere possit ludere, ne dicam phantasiari, circa ea quæ prorsus supervacua sunt. Videbitur etiam, quod non sit parvi ingenii aut rudis, tales materias elucidare & funditus perscrutari, &c.

conſummationem legis ſuæ dilectionem conſtituit, ſi leve & ſacramentis paucis aſtrictum jugum poſteris ſuis impoſuit, ſi Pharisaicum illud paternarum traditionum onus à ſuorum humeris excusſit: Quis obſecro inter doctores legis hujus Chriſtiani agnominationem juſtius ſortietur Johanne de Gerſon? Qui operoſa & pia induſtria per omnem ætatem in literis ſacris verſatus, omne ſtudium in id contulit, ei ſoli operam impendit, ut Chriſtianis, qui ſuccedentibus ſubinde multiplicatisque peccatis hominum, ac innumera vivendi varietate propoſita, inextricabili ferme conſcientiæ labyrinto circumerrare viderentur, & egrediendi ex hoc calle nutum faceret, & planam, ſecuram ac regiam dilectionis Chriſtianæ viam, quænam eſſet, luculentisſime demonſtraret. Plane, ſi quis forte dubitantior de hoc fuerit, huic nulla probatio certius perſuadebit, ut, quæ præmiſſa ſunt, credat, quam ſi ſæpe & attente leget, quæ plurima poſt ſe reliquit Cancellarius ingenii ac doctrinæ ſuæ monumenta. Inveniet etenim non hærentem in curioſis ambagibus, non in vana ſubtilium oſtentatione ſollicitum, neque affectatione exquiſitæ novitatis turgentem, ſed his inſiſtentem tantummodo, quæ cognitu neceſſaria, & opere ſalubria in priſcis doctoribus deprehendebat. Quæ profecto ad uſum noſtrorum temporum, & ad mores, in quibus Chriſtiana verſatur reſpublica, tam ſcite applicuit & accommodavit, ut nihil clarius, nihil certius homines noſtri legere poſſint, per quod ab hac miſeria, perplexitate, tum in multis aliis, tum præſertim in varietate legum humanarum, quæ nunc obligantes, nunc abolitæ aſſeruntur, nonnunquam vertuntur in dubium, ſeſe tuto doceantur evolvere. Unde factum eſt, ut qui ſoli utilitati proximi ſcribendo ſtuderet, nulla affectione privata alicujus è doctoribus, qui eum præceſſerant, ſingulariter duceretur. Quamvis enim ex his, qui celebres erant, neminem ignoraverit, eorum tamen, quos non reſpuit Eccleſia, nec aliquem usquequaquam refutavit, nec cuiquam ſeſe ubilibet obnoxium conſtituit imitatorem, ſed veluti apis argumentoſa ſingulorum depaſtus dulcorem, quem ex eo potisſime ſapiebat, ſi quid naturalem aut divinam legem ſincerius redolebat, favum perſpicuum, ordinatisſimum ſvaviſſimumque contexebat. Longe profecto alienus ab eorum ſenſu, qui doctorem favore probant, & quibus non tam perſpecta veritas, quam ejusdem profeſsionis conjunctio ſectandi alicujus neceſsitatem imponit. Nec quidem in Scholaſtica Theologia. In myſtica vero, quæ ita eſt Chriſtianorum, ut autore Dionyſio ſolis ſit Chriſtianis conceſſa, quantus fuerit Johannes de Gerſon, quam clarus, quam copioſus, quam juſte Chriſtiani agnomen promeruerit, ex ſcriptis ejus adverti manifeſtisſime poteſt. Studioſe ſiquidem curavit, quemadmodum de ſe ipſo pluribus in locis teſtatur, Theologiam myſticam cum ſcholaſtica concordare. Vel, quod oſtenderet, ſcholaſticis doctrinis illam non eſſe adverſam, vel quod omnes, qui crudis ſolummodo ſpeculationibus Deum inveſtigant, ad experimentalem ejus guſtum invitaret, ad quem ſcilicet tanquam ad margaritam pretioſam, & futuræ beatitudinis prælibationem omnes Chriſtianæ perfectionis avidos anhelare docebat, eo certe efficacius, quo & ipſe non modo doctus verbo, ſed & uſu peritus in ea re fuerat.

Niſi

Niſi enim guſtaſſet, quam ſvavis eſt Dominus, nunquam tale aliquid, quod melius percipi quam dici poteſt, tam dilucide, tam ſignate tamque copioſe declarare potuiſſet. Nec mirum ſane. Nam ut de vita quoque ſua nonnihil afferatur, ab ineunte ætate per parentes ad Dei amorem allectus extitit, quos ipſos pietate in Deum non mediocri arſiſſe, indicio ſunt liberi fere omnes Deo dicati. Mox traditus bonis artibus in Pariſienſi Gymnaſio ita ſe exercuit, ut proficiente cum tempore peritia & integritate, omnium illic Theologiam profitentium tempore ſuo longe eminentiſſimus haberetur & eſſet. Singularis profecto gloria, viciſſe Pariſienſes in eo, in quo ipſi cæteris ſtudiis omnibus præſtitiſſent. Verum multo laus amplior, & immenſum fere præconium ejus ab his conſurgit, quorum adhuc ne meminimus quidem. Quæ quia illuſtriorem dicendi ornatum depoſcunt, aliis & alio loco duximus reſervanda. Quis enim brevibus complecti poſſet accuratiſſimam prudentiam, laborem fortiſſimum, modeſtiſſima conſilia, ferventiſſimum zelum, quem indefeſſus adhibuit pro ſedando & uniendo illo turbulentiſſimo ſchiſmate, quo ætas illa quatiebatur? Quis legationes ejus mira gravitate & peritia obitas ſatis digne commemorare poſſet, quas pro Francorum Rege, Eccleſia Gallicana, & univerſitate Pariſienſi, tum plerumque alias, tum præcipue apud celeberrimum illud Chriſtiani populi generale Concilium Conſtantienſe gnaviter adminiſtravit. Illic etenim diligentia incredibili, ſaniſſima doctrina & vehementiſſima vi dicendi, quibus Patres monuit, confirmavit, & quid facto opus eſſet, apertiſſime monſtravit, tantum effecit pro communi pacis, quæ à tota Chriſtiana republica exulabat, reconciliatione, ut non minus neceſſarius fuiſſe videatur illi ſuæ calamitoſæ tempeſtati, quam olim glorioſiſſimus doctor Auguſtinus, civitati ſuæ Pelagianorum hæreſi contaminatæ. Extant & tractatus & orationes ejus in eam rem plurimæ, quo minus neceſſe ſit adducere multa ad hæc comprobanda. Quare ſilentio prætereantur reliqua, ſi uno verbo perſvaſum fuerit, Johannem de Gerſon evidentiſſimo intuitu veritatem perſpexiſſe, & non minori conſtantia ac fortitudine perſpecta tutatum fuiſſe. Ad eam ſiquidem ſenſuum puritatem & ſimplificationem cordis devenerat, ut velut è ſereno pacatoque aëre deſpicere & contueri valeret omnia, quæ ſub ſe turbida paſſionis & ignorantiæ nube obducta in cæteris agebantur. Itaque expeditiſſimus & reſolutiſſimus erat in vero cognoſcendo. In defendendo autem quam firmus, quam imperterritus fuerit, vel hoc unum argumento nobis ſit, quod poſt graviſſimas altercationes, quibus contra impugnatores veritatum fidei, & præceptorum Dei coram ſacroſancto concilio certaverat, Principis etiam potentiſſimi odium non veritus, velut alter Chryſoſtomus aut Athanaſius, ipſum tandem exilium moleſtiſſimum perpeti non detrectarit. O virum vere Chriſtianum! O temporum noſtrorum perditiſſimorum ſingulare ſidus! Tu eam, quam à ſe pellunt cæteri, veritatem etiam in exilio perquiris. Tu te ipſum injuria & contemtu mavis affici quam veritatem. Tu vere ſecundum nomen tuum laudem tibi paras.

Gerson enim advenam significat. Tu ipsius Christi, qui, ut veritati testimonium daret, nullum tormentorum genus expavit, cum re & facto sueris imitator, cur non merito tuo maximo ejus cognominationem adipiscaris? Quamobrem honorentur doctores alii, quisque epitheto suo. Dicatur hic sanctus, ille Seraphicus, magnus iste, irrefragabilis alter: Subtilis, solennis, illuminatus, vel quicquid tale pro merito suo quisque vocitetur. Juste quidem & bene. Sunt etenim. Liceat obsecro Johannem quoque de Gerson non fraudari laude sua. Liceat, Christianus Doctor appelletur. Is, cujus primo doctrina ad Christi meras traditiones omnem nostram assertionem contendit metiri. Cujus deinde studium primariæ Christi operationi, propter quam in mundum venerat, testimonio scilicet veritatis, intensissime fuit addictum. Cujus postremo vitæ conclusio tanta anagogicæ & verè Christianæ contemplationis dulcedine & amore flagravit, ut velut cygnus modulato canticorum carmine mortem suscipiens, in felicem familiam Christi, quem docuerat, pro quo certaverat, & quem totis visceribus desideraverat, non immerito in æterna beatitudine receptus esse credatur.

HER-

HERMANNUS von der Hardt.

Lectori S.

GERSONIS, VIRI ex prisco ævo ILLUSTRIS, faciem quod sollicitius pinxerimus, & pectus quod apertius denudaverimus, factum desiderio seculi illius plenius cognoscendi. Sane Gerson motuum maximorum in Ecclesia & Republica illa ætate & spectator extitit perpetuus, & curator fidelissimus: Ut GERSONIS VITA & omnem ist-hanc à capite ad calcem comprehendat ambiguam difficilemque Ecclesiæ fortunam, & remedia quævis, publicis illis malis opposita. Neque sane, si ab Imperatore Sigismundo recedas, quisquam in Concilio Constantiensi & illustriora facinora edidit & salubriora consilia suggessit, quam hic Cancellarius Gerson. Ut merito anima Concilii illius universalis appelletur. Qua de causa plenam Concilii Constantiensis historiam, quoad fontes & finem eventumque, nemo sibi paraverit, nisi qui cuncta GERSONIS monumenta probe & curate pervolverit. Optandumque esset, Christianissimi hujus atque ingeniosissimi Gersonis opera & emendatiora ex MSCtis ederentur aliquando, & ordini rebus atq; fatis temporumque intervallis magis congruo rectius accommodata. Interea Viri acutissimi atque apertissimi frontem, ex qua velut in compendio pectoris penetralia & temporis illius fata cognoscantur, tenui penicillo delineasse suffecerit. Vale, optime Lector, ac virtutem Gersonis serio æmulare, fataque Gersonis patienter expecta.

Nervo-

Nervosum
Hoc Opusculum
De Simonia refrenanda
scriptum
ab
Illustri Gersone
Parisiensi Cancellario
in Celeberrimo Concilio Constantiensi
A.M cccc XVI.
IMPERATORE SIGISMUNDO.
Editum
Coloniæ A. M. cccc. xxciv.
Argentinæ A.M.cccc xciv.
FRIDERICO & MAXIMILIANO
CÆSARIBUS.
Restauratum
ex antiquo MSCto Norimbergensi
Helmstadii in Academia Julia
A. M. DC XCVI
Mense Junio
IMPERATORE
LEOPOLDO
Semper Augusto
Priscæ virtutis
Protectore Felicissimo.
Cujus Augustissimum
Natalem LVII.
diem IX hujus mensis
lucidissimum sæpius
redire jubeat
Deus T. O. M.